

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 7909

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

patlanság vagy bármilyen folt az arcon, az használja a teljesen ártalmatlan Rozsnyay-féle világítót

Serail-arczenőcsőt,

mely az arczsbort rövid időn belül, tisztává és tiszta teszi. Egy üveg ára 70 kr. Egy kis tégely ára 35 kr. Serail-szappan egy doboz 30 kr. Serail-hőlgypor egy doboz 70 kr. Kétféle és valódi Eperzsappan egy doboz 40 kr.

A t. sz. közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az arali szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS győgytárban Arad, Szabadság-tér.

Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor: győgytárakban, valamint minden magyarországi győgytárban.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rozsnyay

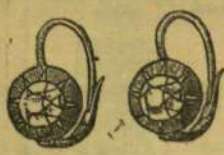
Vasaschinabóra,

mely saját természetével és ízével kóros egyéneknek is ide bájós arczsbort készítményt fejt ki. Egy üveg ára 1 frt 30 kr., 6 üveg franco külföldre 6 frt 6 kr. 8400

PALAIS ROYAL

ORLAY SÁNDOR udvari szállító 8563

Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.

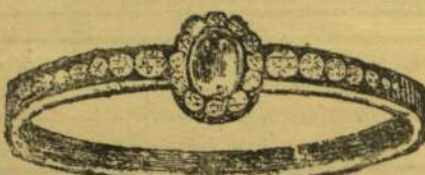
Hamis gyémántok,

párisi legyezők, * kínai ezüst-árak

gyári

árban.

VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, JANUÁR 28.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt: egész évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, fél évre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával): egész évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetendő viteldj is csatolandó.

JÓZSEF FŐHERCEG FIUMÉBAN.

AZ ADRIAI TENGERTől partján fekvő »Villa Giuseppe« kedvező téli tartózkodási helye József főhercegnek. A mint az idő hidegre fordul, s az alsóthi százados platánok lehullatták leveleiket, a főherceg búcsút mond a zord éjszakai szelektől háborgatott fehérmegyei tuseulanumnak és fiúmei kastélyába költözik. Orvosai tanácsára már évek óta enyhébb vidéken tölti a telet, és azáltal is példát ad a magyar előkelő világnak, hogy nem idegen, hanem hazai területet választ akkor is, ha egészségének ápolásáról van szó.

A fiúmei villát mai alakjában és környezetével nem ismerné meg a benszülött fiúmei sem, ki azt csak régi formájában ismerte. Midőn a főherceget betegeskedése az enyhébb éghajlatú vidéken való tartózkodásra utalta, az első években, a 80-as évek végén téli lakóhelyül Ciotta fiúmei podesztá villáját bérelte ki. A villa azonban nem sok kényelmet nyújtott, s a körülötte elterülő kert kopár, sziklás részei a dús flórához szokott főhercegnek nem valami kellemes látványul szolgáltak. Midőn azután a főherceg a villát később Ciottától örök áron megvette, tetemes költséggel iparkodott lakályossá és kényelmessé tenni.

A villa kívül-belül teljesen átalakítva, új külsőt nyert. A szomszédos kisebb villák közül néhányat hozzávárosítottak, leromboltak, és az így nyert terület egy részét építkezésre használták föl, a többivel pedig a kertet nagyobbították.

Klotild főhercegnő az építkezések és a belső helyiségek berendezésének gondjait vezette, míg József főherceg nagy kedvveléssel látott hozzá ahhoz, hogy a sziklás talajra parkot varázsoljon. A környékből kocsisámmra hozatta a termőföldet, melyet a fiúmei és dalmát napszámosok puttonokkal hordottak föl a dombon levő villa kertjébe. A fáknek a sziklás talajon

Kifogástalan ifjú arczsbint

On csak a Kiehauser H.-féle

GLYCERIN-CRÈME

Párisi hőlgypor

és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.

Raktár: Török József győgytár, Budapest.

Azonkívül kapható minden győgytárban, droguistánál és illatszerekkereskedésben.

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztiszta és zsírtmentes készítmény a

Margit Crème

Rövid idő alatt szűnőtt szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket még kóros egyéneknek is ide bájós arczsbort készítményt fejt ki. Egy üveg ára 1 frt 30 kr., 6 üveg franco külföldre 6 frt 6 kr. 8400

Készítő FÖLDES győgytár, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József győgytár, Budapest, Király-utca 12.

CACAO

SUCHARD

KÖHÖGÉS REKEDSÉG és HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE

POMETEFÜCIUKORKA

Ara 30 kr. 5 csomag bértmentve 1.50.

RÉTHY BÉLA győgytár, B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjünk csak Réthy-féle!

D' Leras

IAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kiváló gyógyszer vérszegénység, sápkór, gyomorajdalmak, vérvesztés eseteiben, szabályozza a hószámot, könnyű emésztés és kiválóképpen hólgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge gyermekeknek legmegelőzőbb ajánlat. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József győgytár, Király-utca 12. sz.

A női szépség
fenntartására és emelésére a legkiválóbb szer:

Cornelia-arczenőcső

(törvény által védve). 7706

mely az arcznak ide, meglepően tiszta fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szappal elérni nem lehet. Kiváló szer: májfoltok, szeplők, pattanások, bőrpörvénység (mitesszer), túlvörös arc és a bőr minden tisztáltsága ellen, a sárga vagy barna arczsbort vakító fehérré teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közöndvél szer kapható:

LESZKOVÁCZ MILETA
„KORONA“ című győgytárában
Ó-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendelésnél finom ponderek, szappanok és illatszerek hozzáomolgatására ajánlatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktárak Budapest: Török József győgytár, Király-utca 12. és dr. Egger Leo győgytárában Váci-körút 17.

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratió győgytárakból Párisban, Rue Montmartre 100, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomáinak szilárdaságát biztosítja. Egy üveg ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

7 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és előismerő okmány.

Régi jóhírű kőszvény, reuma és ideggyógyászati ellen (bedőrszélésre) az emberi test számára és ismétlődő erőltetésre.

Kwizda Fluidja
(Kwizda-féle Kőszvényfluidja.)

A kigyó védjeggyel.

Turista-fluid.

Eredményesen használva turisták, kerekpárosok és lovagok által nagyobb társasági erőtlenítésre és erőgyógyásra.

Árak: 1/2 palack 1 frt. 1/4 palack 60 kr.

Csak a fenti védjeggyel a valódi. — Kapható minden győgytárban.

Főraktár Magyarországon: Török József győgytár, Budapest, Király-utca 12.

Kreisapothek, Kornenburg (Bécs mellett).

A név, csomag és csomagolás törvényesen védett. 8178

Technikum Altenburg S./A.
Gépészet, elektrotechnika és chemia számára.
Tanműhely.
Műsor díjmentes. Kormánybiztos.

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utca 13. szám.
Nagy választék mindennemű
horgony halászáti szerekből.
Ugyint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, uszatók, vízhatlan selyem és kenderzsínörök, zsinórkerékek halászbötköz, forgók és halászbötkök.
Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483
Eladás nagyban és kicsinyben.

Gummi

valódi párisi gyártmány, jótállás mellett! Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan. Tucatja 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt. 10 frtyi megrendelésnél 10-15%-nyi árkedvezmény.

KELETI J.
cs. és kir. szab. szerkötő és orthopédiai műszerek gyártója.
BUDAPEST, Koronaherceg-utca 17.
Árjegyzéket bértment, zárt borítékban. — Külön bejárat az udarból. 8504

JÓZSEF FŐHERCEG ÉS KLOTILD FŐHERCEGNÉ LEÁNYAINKAL.

Koller utódai legújabb fényképe után.

Koller utódai legújabb fényképe után.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCEG ÉS NEJE, AUGUSZTA FŐHERCEGNÉ GYERMEKEIKKEL.

gödörket ástak, melyeket jó termőfölddel megtöltve, ültették beléjük a fákat. A sziklás talaj többi részét vastagon feltöltötték televény földdel, s abba nagy gonddal és fáradsággal meleg föld-övi növényeket ültettek. A sok fáradság és költés nagy része azonban kárba veszett. Az erős bőre a fákat kidöntötte, a forró sirokkó a sziklás talajt kiszáritotta, s így az ültetvények nagy része kipusztult, a mindezzel daczoló szívósabb növényeket pedig a fiúmei hírűt nagy záporok mosták el. Sokan beleuntak volna e sisíphusi munkába, de a főherceg annál nagyobb kitartással szállt szembe a kedvezőtlen körülményekkel. Újra földet hordatott a köves talajra, a növények öntözésére vízvezetékét készíttetett, a dermesztő bőre ellen pedig védelmül fasorokat ültetett.

Ma a kertnek dús zöld lombozata között télen is szabadban virulnak a Phönix és a Latania pálmák, a Chameropsok, Araucariák, s a dombtető egyik katlanszerű medencéjében Nymphaeák és Lótuszok úszkálnak hatalmas leveleikkel a víz színén.

A régi, egyszerű kis villa helyén ma szép kastély emelkedik a hegyoldalon; a régebbi kopárton fehérítő sziklák helyén délszaki növényzet zöldel.

A kastélyt környező kert ma mintegy 12 holdnyi területű, holott eredetileg alig volt három holdnyi. A szomszédos villa-telkek összevásárlásával megnagyobbított kertben a főherceg, mint Alesuthon, itt is kertészkedéssel tölti szabad idejét, és örül, hogy a kopár földön újra alkothat valamit. A kerti munkára dalmát munkásokat fogad föl, kikkel olaszul beszélget és a nap nagy részén mellettük van, hogy munkájukban személyesen is utasítsa őket.

Életmódját úgy rendezte be, mint Alesuthon szokta. Reggel a téli nap felkelte már a kertjében találja, hol legörömbösebb a pálmák ápolásával foglalkozik. Büszkén mutatja magáról keltett, saját kezeivel ültetett és hatalmas példányokká fejlett Phönix és Latania pálmáit. Az

ezredévi kiállításon a főhercegi pavillonban látott nagy palma társai a fiúmei kertben terjesztgetik ég felé hatalmas legyezőiket. A fiúmei főhercegi kert valóságos diadal az ottani farkas és romboló természet; ezt a kertet József főherceg igazán bámulatos kitartással varázsolta arra a sziklás földre, melynek rideg s komor arezútán hosszú századok óta ez a díszkert az első vidám, mosolygó részlet.

A főherceg lakosztálya nemes egyetemeség van berendezve. Rése: egy nagy hálószoza vas tábori-ágygyal, mely fehér katona-pokróccsal van leterítve; egy tágas nappali dolgozószoba és a fegyverterem, mely fogadószoba is egyszersmind. Klotild főhercegnő lakosztálya gazdagon van ékítve nagy értékű képekkel, régi porcellán- és bronz-tárgyakkal s drága bútorkkal. A nagyteremben jobboldalt látható szekrényen gyász-keretben van elhelyezve a felejtetetlen László főherceg hadnagykori arcképe. A főhercegnő szobáival szomszédos a fiatal Erzsébet és Klotild főhercegnők lakosztálya, és nevelőnőjük szobája, az emeleten pedig a vendégszobák vannak.

József Ágost főherceg a telet szintén ezen a vidéken, az Abbazia melletti Voloskában szokta töltöni. Ha aztán Mária Dorottya főhercegnő férjével, Fülöp orleansi herceggel látogatja meg Fiumében fenséges szülőit: szép időben délutánként a »Dely« yachtton tesznek a tengerre kirándulásokat, megtekintik Cirikveniczában a Klotild főhercegnő által alapított »László gyermek-otthon«, vagy az egész fenséges család meglátogatja »Jóskáékat«, kik a voloskai villa terraszán ülve lesik, mikor tűnik föl a tenger tükörén a »Dely« zászlaja. Az öt éves József Ferencz, és a negyedfél éves Gizella már kendőiket lobogtatják, a kis Zsófiát azonban hol apja, József Ágost, hol mamája Anguszta főhercegné emelik magasra, hogy a kék tenger távolába bámulhasson. Ezalatt a »Dely« fehér halászmadaraktól körülrepkedve, gyorsan szeldeli a habokat.

Igy telik az idő, míg beköszönt újra a tavasz, és akkor ismét »a jó öreg Alesuth« látja viszont fenséges urát.

OROSZ KÖLTŐKBŐL.

Szabó Endre fordításai.

SZTANSZÁK.
(Puskín.)

Ha az utazákon menedégek,
Vagy dőszölök ifjak között,
Vagy hogyha egy templomba térek:
Egy gondolat, melyet szövék.

Gondolgom: az évek tűnnek,
S bármennyin is vagyunk együtt,
Mind elmegyünk és egyikünknek
Órája már közelben üt.

Erdő tölgyéhez így beszélek:
Te, fák nagyapja, bár időbb
Vagyok: korom csak úgy túléled,
Mint túléled apámét.

És így szólok a kis fiúhoz,
Kit térdemen dédelgetek:
Én hervadok, te majd virágozsz,
Át kell adnom helyem neked.

Minden napon és minden évben
Átélem ez eszméket én
S találgatom: hol kell megérnem
Halálom? mikor jön felém?

Hol érem egykor meg halálom?
Csatán? habok ölébe? lenn?
Vagy nyugalmam sírban találok,
Kiadván lelkeim csöndesen?

S bár mindegy a kihált temetnek
Akárhol senyved, porladoz,
Szeretném, ha közel temetnek
Szülőföldem határhoz.

Nem bánom oszt': az ifjú élet
Hadd zibongjon sírom felett,
Hadd ragyogja a szép természet
Közönynyel túl emlékemet.

A HAZÁRÓL.
(Lermontov.)

Szeretem én hazám, de mégsem
Oly együgyűn, mint sok talán;
Nincsen nekem örvendezésem
Az ő véres diadalán,
És tudva multját — bár akarnám:
Nem vidulok nyugodt hatalmán.

De szeretem — az Isten tudja
Mért? — e föld hideg tájait
Erdőivel, — s vizét, ha zúgva
Kiönt és mindent elborít.
Szeretek — ülvén egy szekérre —
Járni vad, erdős útakat,
S egy faluba kiérni végre,
Hol éjjeli szállást kapok.
Szeretem a tarlót, ha lángol,
A pusztán háló szekeret,
És a mint áll merengve, távol,
Két nyírfa a halom felett.
Örömmel nézgelem továbbat
A tele csüört itt és amott,
A szalmával fedett fa-házat,
A cizfra rámsá ablakot.
Ünnep nap-estén meg elállnék
A falu szélén hajnalig,
Nézem: hogy tánczol a vidám nép
S mily pityókás a jó muzsik.

LÁBON MARADT VETÉS.
(Nyekraszov.)

Kései ősz; elszállt a madár.
Dúlt a berek, letarolt a határ.

Egy helyütt áll még csak aratatlán
A vetés... mily bús kép remeg abban!

Úgy tetszik: összesűgnak a kalászok:
»Hej, a fejünk már tönkre is ázott!

Hej, szomorú az őszi szél sírása,
Értt szemecskéket a porba cibálja.

Kőszá madár is itt tanyázik éjjel,
Törve, kuszálva száruk szanaszéjjel.

Elbujni a nyúl is mindég ide jár;
Hol késik a gazdánk, meddig s mire vár?

Tán a kalásznunk nem leve gazdag?
Nem telne velünk dúsan az asztag?

Nem! nem vagyunk mi rosszabb, mint a többi,
A mag a tokját duzzadva betölti.

Hát arra szánta és vete ő,
Hogy szórja szemünk el rűt őszi idő?»

— És válaszul jó fűtve a szélnek:
»Nem bír a gazda jönni felétek.

Tudta miért szánt, tudta miért vet?
Ámde keserves az emberi élet:

Most a szegényke fekszik étlen, itlan,
Vak, hideg ágyban, oda lenn a sírban.

Mely a barázdát itt sorba vonta,
Nincsen a kéznek már csak a csontja.

Két szemé odvas, hangja elállt,
Nem hallani többé itt a dalát.

Nem hallani többé vidám fűtölését,
Nem nézi a szántó itt már vetését.»

A RABOK.
(Gróf Tolstoj K. Elek.)

A pusztán a nap épp hanyatlík,
Megaranyozva a gyopárt,
Csíreg-esőrug a rabok láncza,
Söpörve az utnak porát.

Hajuk rövidre van lenyírva,
S nehézkesen haladnak ök,
Van homlokuk ránczokba húzva,
S ki tudja: mit érez szívök?

Hosszú árnyék marad nyomukban,
S hűz két fakó egy taligát,
Lomhán lépegetnek utánok
A felvigyázó katonák.

»Gyűjtünk egy nótára barátim!
Jobb lesz! Feledjük így bajunk!
Ugyis hiában itt akármí,
Meg nem mentjük mi már magunk.»

És arra mind dalolni keznek,
S attól bajuk még szinte nő,
Dallván a Volga végtelenje
S az elmúlt szép napok felől.

A szabad pusztá, vad szabadság
Felől dalolnak oszt' tovább —
És alkonyul... és söpri, söpri
A békó-láncz az út porát...

FARSANGI ALAKOK.

Irta Vértessy Gyula.

I. A GÓLYA.

Lakóhelye nem a kémények mellett van, mint az igazi gólyáké, hanem csak közel a kéményekhez: a harmadik emeleten. S a rideg hónapos szoba, a melyben a mi süldőjogász barátunk lakik, ha csak ifjuságának derűs hangulata is nem lakoznék benne vele együtt, egyáltalán nem lenne barátságos felszínnek nevezhető; főképen akkor nem, mikor Malákné asszony »a főbérő« százhusz kilónyi sugár természetével ott tartózkodik, és csipőre tett kezekkel (ilyenkor szakasztott olyan, mint valami óriási két fülű etruszk korszó) követeli a gólyától a tizenöt forintnyi havi szobabér hátralékos részét, a tizenkét forintot:

Koller utódai legújabb fényképe után.
FÜLÖP ORLEANSI HERCEG.

— Inkább fizessen le az úrfi tizenkét forintot és maradjon adós három forinttal.

— No jó. Adja vissza a három forintot és majd lefizetem a tizenkettőt.

Malákné kiböngészi a három forintot, a melyet az úrfi vigan zsebre vág.

— Hol a tizenkét forint úrfi?

— A zsebemben. Jó hogy ideadta a hármat is, legalább mind együtt vannak.

— Úrfi, én kiteszem a ládáját, ha nem fizet! Ez gyalázat! — tüzel Malákné.

De az úrfi olyan szépen tud kérlelni:

— Csak ma ne követelje édes Malákné a pénzt, mert bálba kell mennem; holnap vagy holnapután kapok hazulról s akkor fizetek kamatos-tól, de ha ma kell fizetnem, hát végem van, mert nem élem túl azt a szegyet, hogy el ne mehessek, holott »foglalkozva« vagyok a másod-ik négyesre. Édes jó Malákné könyörüljön rajtam!

Elvégre a Malákné szíve sines kőből s eszébe jut az az idő, mikor még csak hatvan kilót nyomott, s mikor ő is epedve várta a második négyesre az ilyen csinos, pelyhes állú fiésköt.

— Hanem a bál után fizessen ám!

— Hogyne fizetnék, lelkem Malákné! Oda-adom magának még az ingemet is!

— Ide ám, kimosni! — jegyzi meg az öreg malicziózusán, kifelé menet.

Az úrfi magára marad. Sietve öltözni kezd. Öltözés közben a keringőlépéseket gyakorolja és eljárá egy pas de quatre-t.

Nyolcz órára már fent van a Vigadóban! Persze még legfeljebb a szolgák rendezkednek a termekben. Lemegy a kávéházba s onnan minden negyedóránban felszalad megnézni, hogy nem kezdődik-e még a bál.

Végre tíz óra tájban megérkezik az első kis-asszony. Nagy diadalal hozzák fel a rendezők a lépcsőn. S bent a teremben úgy körülveszik, mint a czukrot a legyek.

Gólya úrfi az egyik oszlop mellől nézi mind-est s bár föltette magában, hogy az elsőnek a ki megérkezik, bemutatja magát, ezúttal eláll a szándékától. Majd ha többen lesznek! Ezt az egyet úgyis nagyon lefoglalják.

Lassanként jönnek ugyan többen is, de a mi gólyánk még mindig ott áll az oszlop mellett. Nem ismer a rendezők közül egyet sem, hát nem is meri egyiket sem felkérni, hogy mutassa be őt valamelyik hölgynek.

— S úgy látszik, van is gavallérja mindegyik- nek — vigasztalja magát.

Ráhúzza a cigány az első csárdást, a párok hamarosan odatolakodnak az emelvény alá; gólya úrfi talpa alatt ég a föld, de mihaszna, nincs kivel táncolni. A fekete-frakkos gárda, mint valami élő fal, úgy veszi körül a tánczó-akat, várva az elért harmadik, negyedik meg Isten tudja hányadik újrára.

— No, a csárdásból már nem jut nekem — gondolja, — hát felesleges tovább is itt támasz-tani ezt az oszlopot. Majd kijövök a négyesre!

Bevonul az étterembe egy pohár sörre. Az egy pohárból több is lesz, úgy, hogy mire kike-rül a tánczerembe a párok már mind felálltak a négyeshez. Mindössze egy beesett mellű, szög-letes vállú, csúf hölgy üldögélt a sarokban. Épen ijedten kapta le róla a tekintetét, mikor odaugrik hozzá az egyik rendező és szó nélkül karonfogva viszi őt a hölgy elé:

— Nagysád, van szerencsém bemutatni...

Valami érthetetlen nevet darál el s azután ott hagyja. A hölgy kecsesen feláll s a karjába kapaszkodik:

— Siessünk, mert kezdik!

Sietnek is, de hiába! Se égen se földön nincs átellenes. A rendezők hiába orditozzák: vis-à-vis kerestetik, vis-à-vis kerestetik! Száz aranyért se lehet még egy párt kapni.

— Hálstennek — gondolja megkönnyeb-bülve a mi ifjú barátunk, — legalább lerá-zom a nyakamról ezt a csoroszlyát.

De öröme korai volt. Mert a hölgy, mielőtt leült volna, fakó ajkait bájosan csuesorítva, megszólalt:

— Nem baj, barátom! A második négyes az öné! — s fakó szeméből ábrándos tekintetek szálltak a csinos fiú felé.

— Miesoda? — gondolta ez elkecsere-de, mi-közben igyekezett a hölgy lótávolából mene-külni — még hogy én ezzel tánczoljak? Nem bolondultam meg! Inkább menekülök!

S szépen visszavonult az étterembe! Ki sem merete onnan az orrát útni! Elfoglalt egy sarok-pozíciót és körülvette magát sörös üvegekkel. Egy óra múlva már cigányért orditozott, széles jó kedvében megfellekedvén arról, hogy a Vigadóban van, elite bálon és nem odahaza, Szilas-Balháson a Zöldfa szalájában.

A mulatság vége az lett, hogy két pincér, a kiket ő rendezőknek nézett s a kiknek nagy büszkén oda is dobálta vagy feltűzött név-jegyét, — leszállította őt a teremből az utcára s ott betuszkolta egy kocsiába.

S miután a kocsi is kapott még egy név-jegyet a következő hangzatos, büszke felirással: »másodéves joghallgató, az egyetemi polgárok körének baltája« — a baltag úr befejezte dicső-séges első bál éjszakáját.

Mert az, hogy a ház előtt hogy került majd-nem birokra a dolog a kocsi-bér miatt, valamint az, hogy az úrfi, a lépcsőn való viszontagságos visszacsúszások és elvágódások után, miként került Malákné barátságos szobáskájába visz-sza — az már nem tartozik kis rajzunk ke-retébe.

Valamint az sem, hogy másnap miként adta úgy elő a dolgot, mintha az első négyest vala-melyik miniszter leányával, a másodikat pedig egy grófkisasszonnyal táncolta volna.

S az is lényegtelen, hogy hazatérésének négy-kézláb való megtörténtét, holmi hercegekkel való pezsgőzés következménye gyanánt szerette volna feltüntetni...

II. A tapasztalt harezos.

Sok bál éjszakát harezolt már végig. Nem sokára jubilálhatna is, ha ez a jubileum nem menne ifjusága rovására. De így kár lenne em-legetni, hogy ez már a tizenötödik farsang. Mert

bármilyen szavahihető ember is dr. Gerlesy Döme miniszteri segédtitkár úr, mégsem hinnék el neki, hogy tíz éves korában már rendező volt valami bálon. Pedig ő szereti magát huszonöt-huszonhat éves fickónak kiadni! S valóban, mikor úgy jól kiesipve, pompás állású frakkjában, kifogástalan fodros ingében, gomblyukában nagy, fehér székfüvel, ruganyos, fejedelmi léptekkel belép a bálterembe, minden leányszem vágyva tekint feléje és a mamák összebújva leányaikkal, ezt suttogják:

— Milyen csinos fiú a titkár úr!

A titkár úr tudatában is van ennek. Talán kellenél is jobban. Minden mozdulata, minden tekintete mintha azt mondaná:

— Nézzetek reám, mamák és eladó leányok! Erős vagyok és egészséges, naponta vivok és hideg ledörzsöléseket veszek. Jó állásom van, a családom előkelő, a nevem tiszta! A kit

például második négyest vagy souper-csárdást táncolni olyannal, a kinek nemcsak tüntető apanázsa, de még az a rongyos tizezer forintja se lenne meg, a mit a hitelezők már oly régóta várnak.

Azonban díszetükre legyen mondva, elég türelmesen várnak. Mert az okos titkár úr minden farsang elején tud valami csalétket beadni:

— Feljön A. Melanie a Bácskából. Távoli unokahugom. Igaz ugyan, hogy csak háromezer holdja van az öreg rácznak. De még szerezhetsz hozzá. És egyetlen leány! Az anyja nem él! Nincs anyós, ez maga tőke!

Arról azután nem tehet a titkár úr, hogy Melanie kisasszony fejét még ott lent elcsavarta egy bunyevác legény s hogy a farsangolás elmaradt!

— Gombház! — gondolja a titkár úr, miköz-

meg olyan gömbölyű, fehér válla, hogy a titkár úr bizony úgy egy-egy keringő után, miközben úgy hozzásimult az a kis ördögös portéka, mint valami szerelmes macska — arra is kegyeskedett gondolni, hogy ezt a gyereket talán el lehetne venni hozomány nélkül is!

Hanem hát ez csak olyan átfutó, röpké hangulat volt! Mert mit csinálna a hitelezőivel? S hogy tudna megélni a fizetéséből ezzel az elkényeztetett kis babával?

A bál utáni kávéházi konyakozás közben, hogy valahogy ostobának ne tartsák a barátai, a ki beleesett a kis ördög hálójába, hát eleve ki is jelenti:

— Úgy látszik, szerelmes belém a kicsike! Hogy a vállamra hajolt! Szegény, sajnálom, de bizony Isten nem vehetem el...

Lehetséges, hogy ugyanekkor, mikor a titkár

A VILLA GIUSEPPE FIUMÉBAN. — A kert felől! homlokzat.

Klősz fényképe után.

kegyeskedek majd a feleségemmé tenni, az méltóságos asszony lesz! Mert elvégre minden segédtitkárból titkár, titkárból osztálytanácsos, abból pedig miniszteri tanácsos lesz! Igyekezzetek meghódítani! Kapható vagyok! Mind mostanáig nem tettem meggondolatlan házassági ígéreteket! Ennyi előnyhöz képest mi az a potom nyolez-tizezer forint adósságom! A leányt, a kit elveszek, boldoggá fogom tenni, feltéve, hogy a tizezer forintot kívül van még negyven-ötvenezer forintcskájá! Pályázatok! Szabad a verseny!

A pályázók névsorával jó előre fel van szelve. Biztos adatai vannak a bálozó kisasszonyokról. Az „új felhajtást”, mint mondani szokta, hamarosan elkönyveli a régi közé.

S mielőtt be engedné magát mutatgatni valamelyik új báli csillagnak, előzetesen biztos tudomást szerez mindenről, a mi az illető ifjú nőgyere vonatkozik. S különösen nagy figyelmet fordít a vagyoni viszonyok miképeni állására, mert elvégre helyrehozhatlan hiba lenne

ben új farsangi terveket sző, mely tervek erősen érintik az államtitkár úr nevelt leányát, nemkülönben Z. kisasszonyt, a gazdag építész leányát.

Ezekkel foglalkozik legtöbbit. De azért mégsem szenteli magát teljesen nekik. Mert elvégre még nem bizonyos, hogy az államtitkár úr fog-e valamit tenni a fogadott leánya férjeért, ha pedig nem tesz, akkor megeheti a koldús-kisasszonyt, neki nem kell, — az építészre pedig rossz idők járnak: egy szép napon belekracholhat az öreg s akkor mi lesz?

Hanem azért a második négyest mégis Z. kisasszonnyal táncolja; a souper-csárdás négy újráját pedig a másik kiténtetett kisasszonnyal. S hogy a hasznost valami kellemsel is öszszekösse, mert a fentemlített két kisasszony bizony nem bővelkedett sem testi sem lelki szépségeiben, hát leereszkedett a kis Mártához is, a székesfőváros legbájosabb s legjókerebb fekete kis ördögéhez, a kinek hozománya ugyan fillérnyi sínes, de van olyan két fekete szeme,

úr ezt a nyilatkozatot tette, odahaza a kis fekete kisasszonyt szidta a mamája:

— Ugyan mit foglalkoztál annyit azzal a hozományvadászszal? Érdemes is! Az ugyan nem vesz el!

— Hadd bolonduljon a szegény! Ne félj, úgy se mennék hozzá! Vénül! Úgy liheg! S látszik, hogy festi a bajuszát!

III. Az unatkozók.

Ezek az urak már eleve azzal a gondolattal mennek a bálba, hogy ott unatkozni fognak. És ebbeli nemes elhatározásuknak kifejezést is adnak minden lépten-nyomon; hangban, mozdulatban, egész unalmas modorukban.

Kifogástalan megjelenésű urak ezek, sőt mintha még több gondossággal és hiúsággal csipnék ki magukat, mint a többi bálozó, hogy mintegy ezzel is mutassák a szegény hölgyvilágnak:

— Ime, itt vagyunk! Hódítóképesek vagyunk! Tudjuk, hogy szívesen mulatnátok velünk, de

nem kelletek, mert mi ide nem mulatni jöttünk. Csak azért jöttünk, hogy kimutassuk mennyire unatkozunk!

— Ah — és itt elnyomnak egy ásitást — unalmasak ezek a bálók! A kivágott ruhák, a fehér karok és vállak, a ragyogó szemek, a ringó termetek! Unalmas minden! S legunalmasabb maga az élet!

S a mint ott állnak a bálterem közepén vagy a zenekari emelvény alatt, fejüket behúzávalaik közé s búsmogorván nézve maguk elé — olyanok, mint holmi, a fényes termekben szét-szórt fejfák, melyek arra való, hogy a mulatókat emlékeztessék az örök elmúlás kétségbejítő gondolatára.

Ámbár kevésbé poétikus hangulatban s ácsorgásuk által zavartatva a táncolásban, hajlandó lenne őket az ember másokhoz is hasonlítani. Például a bérkocsi-állomásokon bú-

mikor a foka fekete hátát látják kiemelkedni a jeges hullámok közül.

A legharciasabb indián törzsek csatakiáltásai meg sem közelítik azt az ordítást, a melylyel ezek a nem tánczó urak harsogják a tánczó fülébe, hogy ne hagyják magukat! S különösen tetszik nekik a harezias hangzású Schlézinger név, melyet nagy előszeretettel kiabálnak:

— Ne hagy magad, Schlézinger! Patyolat a vásár! Sose halunk meg!

Ezek az ő leggyakrabban használt jelszavaik. Ezeket orditozzák, miközben fent az emelvényen a cigányokat a játékbán, lent pedig a táncolni akarókat a tánczban akadályozzák.

A mely kellemetlenkedésekért cserébe, sokan kívánnak nekik, hogy harezias jelszavaik utolsó-jának «a sose halunk meg»-nek az igazsága rajtuk ezáfolódna meg először.

Az utolsó század számára maradt fentartva úgyszólván semmiből megteremteni a gépeket. Egy külön tudomány adja meg ehhez az elméleti alapot: a mechanika.

Legelővontabb része a kinematika. Egy képzeleti pontnak a mozgását tárgyalja a térben. Ez a tudomány egészen új keletű. Laplace megírta ugyan az égitestek mozgásának elméletét, de a teoriának általános része sokkal újabban keletkezett. Egészen új tudomány ez, az alkalmazott felső mennyiségtannak új válfaja, mely a legújabb gépek szerkesztésére megadta a theoretikus alapot.

E század elejére esik a gőzhajó felfedezése. Watt gőzgépét Foulton használta fel legelővontabb arra, hogy hajókat hozzon mozgásba vele.

A régi ember evezős és vitorlás hajókon járta a tengereket. Rabszolga, fegyenc vagy felfoga-

A VILLA GIUSEPPE FIUMÉBAN. — Klőz fényképe után.

Klősz fényképe után.

san álldogáló, megroggyant térdű komfortáblis lovakhoz, a melyek első lábaikat háromrét is hajtva s fejüket lecsüggesztve, az agyonhajítás és az abrakalanság szomorú eredményeit mutatják.

Különben ezeken az unatkozó urakon néprajzi szempontból egész világosan kimutatható az eszkimókhoz és a sziu-indiánok nemes törzseihez való tartozandóság!

Az eszkimókhoz a hidegség és az együgyű unalmasság köti őket, a mennyiben szakasztott olyanok, mintha születésüktől kezdve halzsírral és fókakocsonyával éltek volna és eme nemes táplálékoknak köszönhetnék azt, hogy a legeszkélyebb ingert se érezzék arra, hogy a bálterem bájos leányaival, asszonyaival csak egy fordulót is eltáncoljanak.

Nem, csak nézik őket, érzéketlenül, hidegen, minden szenvedély nélkül, mintha egy szép fehér váll, mely kiragyog a rózsaszín csipkék közül, csak annyi hatással lenne rájuk, mint

A GÉPTAN AZ UTOLSÓ SZÁZAD ALATT.

Egy tudomány se tett az utolsó század folyamán akkora haladást, mint az, mely a gépekkel foglalkozik: a mechanika.

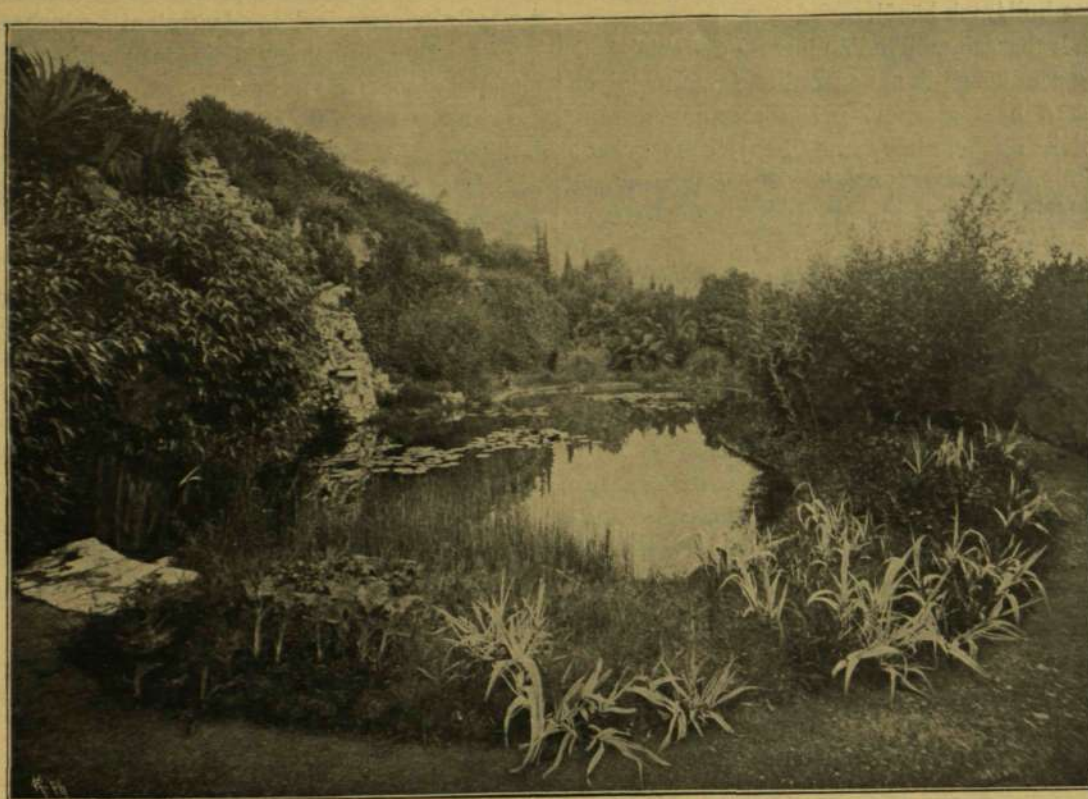
A régi ember kevés számú s igen egyszerű géppel dolgozott. S azok a gépek, melyeket a XIX. század készen talált, közhasználatban voltak régen. Századok múltak el, hogy e téren nem tűnt fel figyelemre méltó felfedezés.

Az eke évezredek óta ismeretes. A kocsit használták már Homér dalaí, a teher-szállításra az egyiptomiak. A csigasort Archimedes is alkalmazta. A sajtó szerzte működött Görögországnak szüretein. Julius Caesar a hadi gépeknek egész sorozatát írja le, melyeknél különbekezt századok múlva sem alkotott emberi kéz. A szövőszék eredeti formája évezredek alatt alig változott. A lámpa oly kezdetleges volt e század elején, hogy ma egy konyha-szolgáló is átallan annak világa mellett tölteni el az esti időt.

dott munkás húzta az evezőt. A Földközi-tengeren ily járművek tartották fent a közlekedést a három világrész között. A normanok ilyen hajókon kalandoztak le egész Szigiliáig.

Amerika felfedezése a vitorla számára biztosította a túlsúlyt az evező fölött. A szél erejére volt utalva a hajós, hogy egyik partról eljusson a másikig. Akkora és nagyobb távolságra használható volt az evező. A szél kényekedvőtől függött a közlekedés; Foulton úrra tette az embert a vizek fölött; úrrá, a kinek engedelmeskedik ez a hatalmas elem, a ki előre meghatározott időben tud kikötni a Csendes-Oceán valamely lakatlan szigetén, s a kit fel nem tartóztat útjában se vihar, se szélesendes idő.

S hogy a gőz vontatta immár a távoli világ-részek árúit idegen kikötők felé, ugyancsak a gőz erejét használta fel Stephenson György arra, hogy gyorsá, olcsóvá tegye a szárazon a közlekedést. A gép, melyet szerkesztett, a lokomotív, minden jellemző részeivel együtt megvan ma is. Ezer és ezer tudós mérnök változtatott rajta

Kősz fényképe után.

A VILLA GIUSEPPE KERTJÉNEK EGYIK SZIKLAMEDENCZÉJE A NYMPHEÁKKAL.

és javíthatott. Lényegbe vágót nem módosított rajta senki. Ez a gép alakította át olyan mértékben az életet, a hogy előbb sohase tette semminemű felfedezés. Ez tette könnyűvé, olcsóvá és kényelmessé az utazást. Általa ismer-ték meg egymást a távol lakó nemzetek — s megszerették egymást. Nemcsak az árúkat szállította egyik helyről a másikra, hanem az emberszeretet érzéseit is. S lehetővé tette, hogy az árúk szétoszoljanak a világ minden tájai felé, s ne köszöntsen be mindjárt az éhség vagy éhhalál ott, a hol a termés nem sikerült.

*

Legnevezetesebb gépeinket a gőz tartja mozgásban; de nem minden gépeinket. Az emberi munka könnyítésére fedeztek fel oly gépeket is, melyeknek működését nem a gőz táplálja. Elias Howe felfedezte az első varrógépet, mely által sok millió nőnek a munkáját tette könnyűvé, s meglehetősen elengedhetetlen az emberi erő.

De a nagy munkát végző legerősebb gépeket mégis a gőz ereje mozgatja. S alig van már mechanikai foglalkozás, melynél az ember ne a gépeket foglalkoztatná maga helyett.

A nagy fonó- és szövőgépeket a gőz mozgatja. Egy gép azt a munkát végezi, a mihez valamikor ezer és ezer emberi kéz volt szükséges, s az se tudta elvégezni oly pontosan.

Gépekkel szántunk, ha mélyen akarjuk felfordítani a termő talajt. Gépekkel vetjük a búzát, géppel kaszálunk és aratunk, géppel csépelünk. S malmaink gépezete messze fölülmúlja a múlt századok primitív malmait.

Az excavátor fölassza nagy mélységre a száraz talajt, s fölösslegessé teszi az ásót és kapát. A kotrógép felhossa a folyók és tavak kavicsát a víz alól. A különböző szivattyúk felemelik oly mélységből a vizet, a melybe a múlt század embere még nem merészkedhetett. Hiszen az ő szivattyúja csak kilencz méternyi mélységig hatolhatott, mi le tudunk menni akár kilencz-száz méternyre.

A vasgyártás és a vas megmunkálása óriási haladást köszön e század gépeinek. Gépekkel fúrjuk, faragjuk, vessük, vágjuk, hajlítjuk, egyenesítjük a vasat, sőt a legkeményebb acélt is. A számszámgepeknek változatos sora áll az ember rendelkezésére. Oly munkákat végez segítségükkel, melyek lehetetlenség számára mentek valamikor. A vashámorok óriási kalapá-

csát gép emelgeti, gép kovácsolja a zsindeleyszeget, gép készíti a tüt, s kifúrja annak fokát.

Fúró gépeinkkel be tudunk hatolni a föld mélyébe, hogy megvizsgáljuk annak szerkezetét és felhozzuk onnan a kőolajat. Az alagút-fúróval nagy nyílásokat vájunk a hegyek oldalába, hogy ott vezessük el a vaspályát, vagy kihozzuk az érczetek.

Gép dolgozik az ember helyett mindenütt, a hol nagy munka végzése forog szóban.

*

Mióta az ember e földön lakik, — vajh ki tudja, hogy hány évezrede lehet — egész a múlt század végéig csak egy új erőt tudott befogni maga helyett a munkára: a gőz erejét.

A mi századunkban több ilyen erőt fogott igába. Ilyen a kőolaj, a benzin és a gáz ereje. Motorokat szerkesztettek a mechanikusok, melyekben a nevezett anyagok robbanásakor keletkezett erő átalakítható munkává.

Sikerült a villamosságot is hajtóerővé átválttatni. Az első erre szolgáló géppel Gramme párisi asztalos lépett világ elé. De a feltalálás dicsősége nem őt illeti. A budapesti egyetem egykori fizika tanára, Jedlik Ányos, jóval előtte szerkesztett ilyen gépet, melyet arra használt fel, hogy üveglemezketek vonalozzon vele. Találmányával hallgatott, de gépeinek első eredeti példánya megvan ma is a budapesti egyetem fizikai múzeumában.

Vége felé hajlott a XIX. század, mikor sikerült cseppfolyóssá tenni a levegőt, s mikor egy oly gépet is szerkesztettek, mely munkává alakítja át a cseppfolyós levegőhöz kötött erélyt. Ez a gép alkalmasint nagy jövőre van még hivatva. Általa lehet legkisebb helyen s legkevésbé suly igénybe vétele mellett kifejtetni a legnagyobb erőt. Azok, a kik a kormányozható léghajó problémáját a jövőben keresni fogják, alig hajgják figyelmen kívül a mechanikának ezt a legújabb gépét.

Ime, egy százada csak, hogy az emberiség használatba vette a gépeket, s már is mekkora munkát végeztek velük.

A világon levő összes gőzgépek sokkal több munkát végeznek, mint mennyit az összes emberi kezek végbe vinni képesek. Mennyi veríték lett felszárítva az emberiség erezéről!

Pedig ezek a gépek koránsem tökéletesek.

A legjobb gép alig értékesíti az erőnek hús százalékát.

És ezek a gépek csak egy végtelen csekély részét értékesítik annak az energiának, mely a természetben rendelkezésünkre áll. P. o. a khemiai affinitás oly bőséges tárháza az energiának, mely szinte kiapadhatatlannak látszik, és a melyhez az ember hozzá sem nyúlt ez ideig.

A mechanika óriását haladt egy század alatt, múltja rövid, jövője sokat ígér.

H. P.

KLOTILD FÖHERCEGNŐ BUDAPESTI PALOTÁI.

Budapest belvárosának új építkezései közt, mint már múlt heti közleményeinkben is előadtuk, minden tekintetben kiválik Klotild főhercegnő két palotája, melyek a régi Kigytérre nézőleg úgy emelkednek egymás szomszédságában, hogy köztük halad el az épülő esküteri híd vezetése, tágas új utca.

A főhercegnő pompás bérpalotáiról érdekes kép látható a Műcsarnok jelenlegi tárlatán, melyet a tervező építészek állítottak ki. E kép teljes fölvilágosítást nyújt a szemlélőnek arról, hogy a tervkészítő Korb és Giergl műépítészek, kik megelőzőleg Párisban és Londonban alaposan tanulmányozták főképp az amerikai izlésű nagy bérházak rendszerét és berendezését, sem nem pusztán a nálunk eddig divatozó hétköznapi épületformák kerülésére, sem nem szebb és czélszerűbb amerikai építésmódok pusztán utánzására törekedtek, hanem azon voltak, hogy elsajátításra méltó építészeti elvek és elemek fölhasználásával olyan önálló irányt kísérjenek meg, a mely állandóságra és elterjedésre számíthatson.

Alapelvül a szép és hasznos tökéletes egyesítését tűzték ki maguk elé. A szépet az épületek külsejének művészi megalkotásában, a hasznosat pedig a tér ügyes fölhasználásában iparkodtak megvalósítani, a nélkül, hogy egyik a másik rovására érvényesülne.

A Kigytér, melyen ma a paloták emelkednek, illetőleg a szabályozás befejezte után létre jövő „Eskü-út” a főváros egyik legelőkelőbb része lesz. A Kigytér mai képe helyett, ha a király Ő Felsége bérpalotája a szomszédságban fölépül és a régi városháza eltűnik, teljesen új kép tárul a szemlélő elé, s a tágas térségen épült hatalmas paloták sorai között a monumentálisnak ígérkező eskü-téri híd on át a budai hegyekre tekinthet át az új Budapest e szép részéből.

A LEVÉLTITOK KIKÉMLÉSE.

A hírlapok tudósítása szerint Berlinben a német birodalmi gyűlés pénzügyi biztosságának január hó 19-iki ülésében Hasse képviselő élesen kelt az „oszlák-magyar” posta ellen, azzal vádolva azt, hogy megsérti a levéltitkot. Utóbb azonban kitűnt, hogy Hasse nem „oszlák-magyar” postát említett, — a mi nincs is, — hanem csak oszlák postát. Különben is a magyar postáról világszerte el van ismerve, hogy az mintaszerű intézmény, mely ellen a külföldnek még soha panasza nem volt. De bizonyosan alaptalan a vád az oszlák postát illetően is, hiszen maga Podbielski, a német postaügyi államtitkár kijelentette egy újságról előt, hogy képtelenség, miszerint az oszlák posta politikai okokból felbontogatta a leveleket, a mi a jelen idők millióira menő levélforgalma mellett különben is szinte lehetetlenség.

Hogy azonban a korábbi időkben csakugyan szelére felbontogatták a leveleket, hogy azok titkait kikémléjék, az kétségtelen tény s az is bizonyos, hogy egyes államokban egész titkos postai osztály volt szervezve, melyeknek feladata a levelek felbontogatása, azok tartalmának elolvasása, kikémlése volt.

Egy német író, König Bruns Emil, „Schwarze Cabinette” (Fekete kabinetek) czimmel közelebb megjelent munkájában érdekesen állítja össze a titkos postai osztály, a levéltitok kikémlése s a levelek felbontása körül tapasztalt visszaéléseknek, mint a korábbi idők politikai rendő-

sege egyik sajátos szolgálati ágának történetét. Az úgynevezett „cabinet noir”, a hatalmi rendszer eme kinövése, mely nem tekintette a magántitok szentségét, beférkőzött a családi és a házasi életbe, — nem legenda, a minek igen sokan ma is tartják, hanem valóság, melynek leleplezéséhez a német szerző a múlt politikai történetéből bizonyítékokat sorol fel, visszamenve egész Walsinghamig, Erzsébet angol királynő államtitkáráig, ki maga dicsekedett vele, hogy minden levelet el tud olvasni a pecsét megsértése nélkül.

Hesseni Fülöp ögróf és az ifjabb braunschweig-lüneburgi herceg, Henrik között is 1534-ben nevezetes viszályra szolgáltatott okot a levéltitok megsértése, még pedig igen regényes körülmények között, mert ez a Henrik volt az, a ki a szép Trotha Évát álhalottként eltemetve, megszóktette. Mint a protestáns vallás esküdt ellensége, titkára által a mainzi választófejedelemből sürgőnyt intézett. A titkár hamis név és cím alatt hesseni Fülöphöz lopózott be, hogy őt kikémléje. Mikor ezt Fülöp megtudta, a titkár letartóztatta s levélét feltörte és elolvasta. Az ebből keletkezett viszály idézte elő a mühlbergi csatát is.

De ismeretes, hogy Gusztáv Adolf is a császár ellen intézett hadizenetének egyik okául Bethlen Gábor erdélyi fejedelemnek küldött levele népjog-ellenes felbontását adta.

XI. Lajos francia király mint a francia posta megalapítója ismeretes, de alatta fejlődött ki egész művésztette a „cabinet noir” intézménye is. Egész laboratóriumok voltak berendezve mindenféle szekrényekkel, állványokkal, tele czeruzákkal és tollakkal, fekete és piros nyomást bélyegzőkkel, mastixból vagy kenyerálcacsinból vastag enyves vízzel gyúrt masszakkal, melyek alkalmasak voltak bármely pecsétnyomó alakja szerint idomulni, — továbbá mindenféle nagyságú és színű ostya-darabokkal, pecsétviaszszal, stb. Voltak itt még almáriomok tele éles késekkel, hosszú pengékkel, vékony aczélemezekkel, mindenféle formájú levélpapírokkal és borítékokkal, a netalán előforduló szakadások eltüntetésére, azután különböző színű tinták, fölcserélhető betűjű postabélyegzők, stb. A viasz puhítására sűrű sodronyfonat alatt lángok égtek; az ostya- és gummiragasztók fölolvasztására spiritusz lámpák fölébe helyezett retorták csöveiből jövő forró vízgőz szolgált. Majd vegyfolyadékok, festékanyagok, mindenféle csizir és zsinor egészítették ki a politikai kémkedésnek emez eszközeit. Múlt intézmény ahhoz a korhoz, melyben Richelieu híres röpké szava termett: „adjanak kezembe hat sor írást s én vérpadra juttatom, a ki írta.”

Nem különbözött ebben a sötétség uralmától XIV. Lajosnak az irodalomra és tudományra nézve klasszikusnak nevezett kora sem. A Bourbon-monarchia alatt a kémrendszer Európaszerte áttört minden falat, fölhatolt a padlásokig, fölkuarta a palotákat és kunyhókat s kifürkészett mindent, titkos terveket és összeesküvéseket s diplomáciai ármányokat. Nem maradtak rejtve előtte sem a vérbeli hercegek, sem az államférfiak, sem követek, vagy nemesek titkos levelezései.

A politikai érdeken kívül XV. Lajos alatt már az udvari pletykának is mindennapi táplálékául szolgált a levélkémelés, melynek mulatságos anyaga a családi és magántitkok, a szerelmi eselszövények és kalandos történetek érdekese bonyodalmaival szórakoztatta a sivárelkü uralkodót, a ki a leleplezésekre miniszterét, Choiseul herceget is beavatta. A postaépületben hat-hét titkos kém vett előbb lenyomatot a pecsétekről, azután meleg vízpára fölé tartották a pecsétet, míg fölengedett és szétvált, majd kivonatát véve a levélből, azt ismét lezárták.

A forradalomkor és az első császárság alatti rendszer idejében is erősen működött a „fekete kabinet”. Hiszen Lajos Fülöp alatt nem is csináltak belőle titkot, hogy a levéltitkok elárulására alkalmazott közegek fizetéseiket tovább húzták s még az 1847. évben is 65,000 frank szerepel ily czímen a külügyi kormány költségvetése titkos alapjánál. Sőt a Guizot-miniszterium alatt történt az is, hogy egy alkalommal tévedésből fölcserélték a svéd követnek küldött tudósításokat s azokat a porosz követ levélborítékába tették vissza és meg-

Nádler Róbert vízfestménye a Műcsarnok teli kiállításán Korb és Giergl tervei után.

KLOTILD FÖHERCEGNŐ ÚJ PALOTÁI BUDAPESTEN, AZ ESKÜ-ÚTON.

fordítva. Később a követések saját postazsacskókat állítottak fel palotáikban külföldön élő honosaik részére, mint ez Konstantinápolyban ma is divat, de semmire sem mentek, mert a zacskók szállítója eladta magát s mielőtt kezébe kapta a levélsomagot, vitte a rendőrségi hivatal levélfelbontási osztályába, a hol kikeresték a gyanús leveleket s csak azután engedték tovább a postát.

A második, melyet ezúttal követtek, már nem a régi volt. A pecsét lassanként kiment divatból, s ezzel a levelek feltörésénél eddig követett eljárás is szükségképp módosult. A helyett most éles borotvával metszték föl a boríték egyik oldalát s elolvasás után a fölmetszett nyílást gyorsan száradó papírmassza-odattal fődtek el, a minek semmi nyoma sem maradt. Sok ily munkát végeztek különösen a legitimistáknak Frohsdorfb, s az orleanistáknak Clermontba zárandoklása idején.

A harmadik császárság híres főposta-direktora, Vandal, odáig ment Chambord gróf, az utolsó Bourbon trónkövetelő levelei iránt való érdeklődésében, hogy körrendeletben utasította Franciaország hatóságait e levelezések ellenőrzésére. III. Napoleon titkos rendőrségében hercegek és hercegnők is szerepet játszottak s a denuncziások a titkos kabinetirodában vették föl szolgálataik Judás-bérét, még pedig igen sajátos módon. Az ablak belehelyezett üvegére írták ujjaikkal a fizetendő összeget s az átvevő nevét. A császári pénztárnok kifizette az utalványt, s mikor a pénz fölvevők, kabátjuk ujjaival újból letörölték az ablaküvegről a fölirt összeget.

A közelebb elhunyt Risztics miniszter Szerbia legszabadalombú államférfia volt, de azért híre terjedt, hogy visszalépése után 2000 elikkadt levelet találtak hagyatékában. Még ezen legkevésbé lehetne csodálkozni, ismerve a keleti

államok politikai hagyományait. Tudva van, hogy a „szent liga” levelezéseinek hatalmába kerítésével jutott Ignatiev azon állítólagos tervnek birtokába, melynek czélja lett volna a jelenlegi csár mellőzésével Vladimirnagyhercegnek biztosítani a trónt. E felfedezés eredménye volt a nagyhercegi pár száműzetése III. Sándor csár által. De Vladimír később visszahívott s boszújának sikerült a csárt annyira felbőszíteni Ignatiev ellen, hogy mikor ez egy kihallgatáson megjelent a csár előtt, hogy javaslatokat tegyen a szükségessé vált szabadelvű reformok tárgyában, a csár lábaihoz dobta előbb szó nélkül az átnyújtott irományokat, azután sarkon fordulva a faképnél hagyta Ignatievet, ki még azon nap benyújtotta lemondását.

Ehhez hasonló jelenet volt, mikor IV. Frigyes Vilmos porosz király röviddel Szebasztopol bevétele előtt a nagy történetíró Niebuhr fiának, a kit fontos katonai titkok elárulásával gyanúsított az orosz hadállásokra vonatkozólag, e szóval: „Judás!” arczába köpött. Pedig később kitűnt, hogy ez a titok is bizonyos orosz diplomáciai sürgönyök illetéktelen feltörése következtében pattant ki.

Semmi sem akadályozhatja meg az ily visszaélések kihasználását és felbátorítását a politikai érdekek önző céljai által. Stein porosz miniszternek Wittgenstein herceghez az idegen uralom igájának lerázása tárgyában intézett levelét I. Napoleon elfogta, dacára annak, hogy a levél átadójának lelkeire volt kötve, hogy a levelet a kocsi párnájába vagy üregibe rejtsse el. V. György, a megvakult hannoverai király jutalomra méltatta egy postatisztviselőt azon fölfedezését, melylyel annak sikerült mindenféle pecsétet a legrovidebb idő alatt a csalódásig híven utánozni, s megbizta őt magánlevelezések kikémlésével, két tallérral jutalmazva minden fölnyitott levelet. Volt idő, mikor min-

den megvésett pecsét után köteles példányt kellett beszolgáltatni Hannoverben, állítólag azért, hogy ellenőrizhető legyen: vajjon a véset nem tartalmazza-e az állam czimerének és jelvényének jogtalan bitorlását, valósággal azonban a «cabinet noir» czéljaira. V.

NŐI TENGHERÉSZEK.

A tengerészek közt szájról-szájra járó legendák nem a legnagyobb jóakarattal szoktak a nőkről megemlékezni, de talán egy sincs közülük olyan udvariatlan, mint az a francia tengerész-babona, a mely azt tartja, hogy St. Jean du Doigt mellett, Bretagne partjain háborogni kezd a tenger, ha asszonyt lát. A rómaiak ellenkezőleg — Plinius szerint — azt tartották, hogy elcsendesül a tenger háborúgása, ha egy nő elébe áll a szélnek.

Azonban annyi bizonyos, hogy nem egy nőről

elhagyta őt, mire Hannah férfinak öltözve elindult keresni a hűtelent. Katona lett, aztán megszökött és beállt hadi tengerésznek. Több csatában vett részt, számos sebet kapott, de nő voltát sikerült ellepleznie egész addig, a míg meg nem tudta, hogy hűtlen férje gyilkosságot követett el s e miatt zsákba varrva tengerbe dobták. Erre boszúérzete lecsillapodott, fölvette ismét női ruháját, hazament és békességben élt tovább.

Ugyancsak a múlt század közepén egy 15 éves leány megszökött Londonból a kedvesével. Hogy föl ne fedezzék, férjruhát öltött, úgy lappangott egy ideig. A legény azonban elhagyta s ő beállt tengerésznek. Egy esztendő múlva megúnta a tengert, visszatért Londonba és egy Angel nevű kalmárhoz állt be inasnak. Ezt is elhagyta és egy hadihajóra állt be matrónának, majd újra megszököve, a kereskedelmi tengerészet szolgálatába állott. Végre sok kalandozás után újra összekerült a régi kedvesével, a kit még mindig szeretett és férjhez ment hozzá.

Minden esetre nagy vállalkozó szellem és merészség kell hozzá, hogy egy nő a tengerész-pályára adja magát. A tengerésznek egyebek között nem közönséges testi erőre is van szüksége, s alig van pálya, a mely a nő hivatásától oly messze állana, mint éppen a tengerész mesteriség.

EGYVELEG.

* Érdekes módon jut teknősbéka-húshoz az amerikai rancoon nevű állat. Ez a kis róka-hoz hasonló emlős a folyó partján egy lecsúgóra ágra telepedik le s hosszú bozontos farkát a vízbe bocsátja. A teknősbéka rögtön beleharapnak a farkba, mely azonban oly erős, hogy az állat annak segítségével kivonszolja a nagy békákat a partra s hátrafekteti őket, úgy, hogy mozdulni sem tudnak. Mivel a teknősbéka harapása veszélyes lehet, az eszes állat hátulról kezdi őket enni s gyakran megtörténik, hogy a teknősbéka még akkor is igyekszik harapással védekezni magát, midőn már a rancoon féljé megette.

BÁLBAN. («FARSANGI ALAKOK»).

Görö Lajos rajza

van feljegyezve, hogy a tengeren csak úgy megállotta helyét, mint akármely férfi. Karthágó történetéből tudjuk, hogy ott a nők is gyakran hosszú és veszedelmes tengeri utazásokra vállalkoztak; így 500 körül Krisztus előtt hatvan hajót küldöttek Gibraltár szikláihöz, melyeken mintegy 30,000 férfi és nő volt vegyes. De hogy egyedül, vagy egyenként, különösebb szükség nélkül rámerészkedtek volna a nők a tengerész-életre, az mégis kivételes eset volt mindig. De azért volt példa erre is.

Beszélnék két angol nőről, Bonny Annáról és Read Mariáról, a kik hajdan vakmerő társai voltak az Atlanti-oczeánon czirkáló kalózkodnak s nem egy kemény tusa, merész rablás fűződik a nevükhöz. A XIV. század közepén meg egy Jeanne de Belville nevű bretagnei nő egy egész hajórajt szerelt föl s bejárva a partokat, véres boszút állott férje gyilkosain, falvaikat leégette, házuk népét felkoncizoltatta.

Érdekes példája annak, hogy mire képes a nő is, ha tengerész-életre adja magát, — a hollandi Hannah Snell a múlt századból. E nő 1723-ban született s még ifjan egy hollandi tengerészhez ment férjhez. Az ura eltékoztatta a pénzét s

E század elején a londoni lordmayorhoz egy tengerésznek öltözött nőt vezettek. A lordmayor meghallgatta a történetét, a mely így nyilvánosságra került s általános feltűnést keltett. E nő családjában egész sora volt a tengerésznőknek. Az anyját tengerész-szolgálatra kényszerítette az ura s nem is hagyta abba e pályát, míg szolgálat közben halálos szerencsétlenség nem érte. A kérdéses leányt magát is arra kényszerítette az apja, hogy tizenhárom éves korában fiúnak öltözve, álljon be egy hajóra inasnak s kötelezze magát hét évi szolgálatra. Négy évet becsülettel le is szolgált a hétből, a mikor kitűnt róla, hogy leány.

Még a legújabb időkben is akadt női tengerész. Egy Mary W. Coous nevű new-yorki leány 1886-ban kitűnő sikerrel tette le a hajó-kormányosi vizsgálatot s mindjárt állást is kapott az Elisabeth nevű gőz-yachton. Coous kisasszony különben nem volt az első nő, a ki kormányosi oklevelet kapott. 1884-ben egy Miller Mari nevű, szintén amerikai, new-orleansi nő is letette az erre szükséges vizsgálatot s csakhamar kapitánya lett a «Saline» nevű kereskedelmi gőzhajónak.

* A részegen talált embereket Új-Zeeland szigetén a rendőrség kivétel nélkül lefénypékezteti; a fényképeket kiosztja a koresmárosok között, kiknek ezentúl nem szabad nekik szeszes italt adni.

* Igen olcsó a hús Queensland ausztráliai gyarmatban. Egy angol font (453 gramm) elsőrangú vesepecsenye ára 15 fillér, valamint a beefsteaké is; juhhúsé 20 fillér, hasonlóképp ugyanily súlyú hurkáé.

* Az erdei fák közül a fenyő 500, az ezüstös nyárfa 450, a nyírfa 170 évig él.

* Juhörző daru. Venezuelában a benszültöttek juhnyájuk őrzésére egy Yakamik nevű darufajta madarat használnak. Ez a madár oly ügyes, hogy bármily messzire megy is a juhnyáj, estére az egész hiány nélkül haza hajtja gazdájához.

* Az afrikai elefántokból még most is évenként mintegy 65,000-et ölnek meg; ezek agyara közel 20 millió korona értékű.

* A gyufagyártásnál oly tökéletes gépeket használnak, hogy némelyik egy perc alatt 200-szor fordul meg és egy nap alatt harmadfél millió gyufaszálat készít el.

* A francia szőlők állapota. A filloxera által elpusztított szőlőket Franciaországban már teljesen helyreállították s a tavalyi termés a harmadévit mintegy 15 millió hektoliterrel túlhaladta.

A DELAGOA-ÖBÖL KULCSA.

Csakhamar azután, hogy Vasco di Gama a Jöreménység-fokát megkerülve fölfedezte a Kelet-Indiába vivő útát, a portugálok lefoglalták maguknak Kelet-Afrikának azt a részét, mely Madagaszkár szigetével átellenben a hatalmas Zambezi folyó két partján terül el. Hatalmas birodalom volt ez — atérképen, a valóságban azonban, mint a nyugati parton fekvő Angola és Mazzameles is, csak névleg volt a portugáloké, kik a tengerpart néhány nagyobb kikötő helyén kívül csak a Zambezi partján szállottak meg egy helyet. A már az ő idejük előtt is tekintélyes Mozambique-on kívül alig volt e nagy területen egy pár nagyobb város; a beljebb eső többi részt Livingstone fölfedezései előtt alig ismerték.

Korunkban egyre gyarapodott nagyságban és fontosságban a tekintélyes Delagoa-öböl mellett fekvő Lorenzo-Marquez kikötő-város, különösen 1895 óta, mikor innen Transzvalba vasútvonal épült. Ma, midőn az angol területek által csaknem egészen körülvevett Transzvalnak ez az egyedüli szabad közlekedő útja a nagyvilággal, igen természetes, hogy a Delagoa-öblöt és Lorenzo-Marquez várost nagyon gyakran emlegetik a hadi tudósítások és azok révén a hírlapok. Az angolok nagy gondalal őrzik ezt a kikötőt, hogy a boerok onnan semminemű segítséget ne kapjanak, másrészt pedig újból megtesznek minden lehetőt, hogy ez öblöt és környékét hatalmukba kerítsék.

Újból, mondjuk, mivel az angolok gyakorlatis érzéke már régóta tudja, hogy a Delagoa-öböl egyik legfontosabb kulcsa a dél-afrikai uralomnak s ezért már 1823 óta gyakran tesznek kísérletet annak megszerzésére. Egy időben (1890) oly vakmerően léptek fel követeléseikkel, hogy a kis Portugál csaknem háborút üzent nekik. Ez a dolog akkor a politikai világban nagy megütöztetést okozott, s az angolok diplomáciai visszavonulásával végződött; de a viszályból mégis meglelt az a hasznuk, hogy az 1891 május 28-ikán kötött szerződésben a portugálok elővételi jogot adtak nekik a Zambezi folyótól délre eső portugál birtokok megvásárlására. Az angolok itteni hódító kedvét nagyon emelte még az is, hogy a vasút megnyitása után a boerok gazdaságilag kevésbé függöttek tőlük, mint azelőtt. A lorenzo-marquez-preto-riai vasútvonalon ugyanis a forgalomban nemcsak az angolok vettek részt, hanem más nemzetek is. 1897-ben az angol hajók tonnatartalma még 763,000 volt, 1898-ban már csak 506,680

LORENZO-MARQUEZ A DELAGOA-ÖBÖL MELLETT.

s e mellett az idegen, nagyobb részt amerikai, portugál és német hajók tonnatartalma 246,000-re emelkedett. Mivel a forgalom Lorenzo-Marquezen már igen nagy (1898-ban több mint 18 millió aranyforint), ez a változás méltán aggasztotta őket annyival inkább, mivel tudták, hogy az irántuk ellenséges indult boerok mindig szívesebben lépnek más idegen nemzetekkel kereskedelmi összeköttetésbe. Ez a változás volt egyik oka a jelenlegi háborúnak is.

Tudvalevő dolog, hogy rögtön a háború kitörése után ismét megkísérelte Anglia Lorenzo-Marquez elfoglalását, de ezt a portugálok különösen a németek támogatásával megakadályozták, az angoloknak pedig a megszállást nagyon erőltetniök súlyos bonyodalmakra vezetett diplomáciai harcok nélkül nem lehetett. De azért kétségtelen, hogy a kis város most így is folyvást emelkedő fontosságú szerepet fog venni Dél-Afrika történetében.

A város európai fogalmak szerint a kisebb rendű kikötőhelyek közé tartozik. Összes lakossága alig 5000 s annak is legfeljebb egyharmada európai eredetű; az angolok száma mintegy 200; a többi legnagyobb részt portugál. Mint-

egy 3000 a feketék száma, kiknek nagyobb része a svázi törzshöz tartozik; de szép számmal vannak itt keletindiaiak is, kik a kiskereskedés képviselői, míg a nagyobb forgalmat angolok, németek és hollandok eszközlik.

A város a Delagoa-öbölbe szakadó Rio de Espirito Santo (Szent Lélek) folyó balpartján terül el, mely folyó az Umbelozi és Lembe egyesüléséből ered. A város alsó része a folyó torkolatához közel, homokos talajon áll, míg a felső rész 65 méter magas fensíkon fekszik. A felső városban a nagy rendőrkaszárnján és a közkórházon kívül alig van más nagyobb épület, az alsóban azonban több tekintélyes külsejű rész van, köztük az I. Lajos portugál királyról elnevezett útea, hol a kormányzó is lakik. Van a városnak egy régi erődje s több kaszárnája is, melyeket most a boer háború kitörése óta a különben gondatlan portugál kormány ismét benépesített gyalog és lovas katonákkal. A portugálokon kívül még más nemzetek is vigyáznak az angolok szándékaira; így tudvalevőleg a németek is küldtek ide hadihajókat, több más állam pedig figyelő biztosokat. Hogy mindennek dacára mindkét hadviselő fél számára csempészetet is üznenek e helyen, azt alig lehetne eltagadni.

PORTUGAL ÖR LORENZO-MARQUEZBAN.

GERENDA-HORDÓ ZULUKAFFER MUNKÁSOK A LORENZO-MARQUEZI KIKÖTŐBEN.

KAFFEREK A DÉL-AFRIKAI PORTUGÁL GYARMATON.

Egy amerikai utazó, a ki bejárta az európai népek afrikai gyarmatait, érdekesen írja le a portugál gyarmati viszonyokat, különösen a benszült zulu kafferek feltűnőbb szokásait.

A kikötőben — beszéli az utazó — százával hemzsegetek az erős termetű és nagy szemű zuluk. Egy hajóról több ezer nagy gerendát raktak ki a partra. Munka közben jókedvűen daloltak. A mint harmineczan-egyvenen magasra emeltek egy-egy hatalmas szállfát, látszott, hogy énekük ritmusa összefügg munka közben végzett mozdulataikkal: a nótá egy bizonyos helyére érve, fölkapták a gerendát, fölemelték, vállukra kapták és taktusra lépve vitték a többi közé. Minden mozdulatuk olyan volt, mint a fiatal athlétáké, nevetgeltek, kiáltoztak, mint a játszó gyermekek. A nehéz napi munka cseppet se volt terhükre, kedvük volt még tréfálkozni, énekelgetni is hozzá. Az amerikai munkafelügyelő kérdésünkre kiszólitott egyet közülük, a ki mintegy vezérszerepet játszott köztük s felszólitotta, hogy a tizenegy órai ebéd után meg akarjuk nézni a táncukat.

S déltájban csakugyan sorban fölállottak a napfényben, a homokos parton s egyszerre elkezdtek mindnyájan énekelni, lábukat ütögetni, a mindegyik kezükben tartott kis pálcákat összevern. Eleinte olyanok voltak mozdulataik, mint mikor az ifúság végez gyakorlatozást a tornaórára, de néhány percz múlva izgalmosabbak jöttek, szemüket forgatták, tagjaikat rángatózták s énekük vad, szenvedélyes lett. Valaki új nótát kezdett a sorban, kiugrott egy meztelen zulu, összevissza vagdalózott a két pálcájával, megint új nótába kapott, melynek végső sorait fölkapták a többiek, dobogtak lábaikkal s valamennyien dühös szemekkel nézték a közből levőt. Ez háborúról énekelt s egy zulu főnök szerepét játszotta, nagyokat ugrálva a levegőben a nótá taktusa szerint. Néha beleugrott a sekély vízbe, majd ki a partra, a homokba, előreugrott, mintha valakit megtámadna, míg végre kimerülten visszaesett társai közé. Az ének tovább tartott, csakhamar újabb tánczos ugrott elő nagy üdvkiáltások közben. Ez a második tánczos komikus volt s nagy nevetést keltett különös mozdulataival. Mikor ez is kifáradt, megint új tánczos ugrott középre és azután megint másik: mindegyik valami szerepet játszott s ügyességéhez szabott természetnyilvánításokkal fogadták. Nagyon érdekes volt énekeik változatossága, melyeket erős, tiszta hangon adtak elő, sok tekintetben emlékeztetve az orosz katonák menet közben énekelt dalaira. Kissé nyers, érdes nóták voltak, de sohasem fűlérték.

Mikor a jobb tánczosok mind kifáradtak, a vezető az egész csapatot két részre osztották, mintegy száz lépésnyire egymástól. Most még hevesebb tánc, a haditánc kezdődött. Olyan tűzzel és szenvedéllyel vett részt benne mindenki, mintha valóságos harc lett volna. Nagy haragot, gyűlöletet mutatva mentek egymásnak, nagyokat ugrálva rémítgették egymást, bősziült harci kiáltásokban törtek ki. Akárcsak az igazi csatában, jobbra-balra hullottak földre, erősen odavágyva magukat, mint az elesettek és sebesültek. Az egyik párt vezére kihívta külön harczra a másikat s valóságos párbajt vívtak ketten a pálcáikkal. A szemük csak úgy lángolt, a hab kiverve ajkukat, tagjaikat forgatták, iszonyúakat kurjongatva. Így tartott a vad tánc, a míg mind ki nem fáradtak. Az egész multság alatt nem volt egy sem, a ki roskaratóból ültette volna meg a másikat s nem volt egy sem, a ki haragudott volna a kapott ütésért. Pedig úgy összeütköztek néha a fejüket, hogy csak úgy kongott bele.

Mikor aztán már eléggé kifáradtak, abbahagyták a multságot, nagyokat nevette a daganatokon, melyeket egymás testén fölfedeztek. A tánc után még vívási tudományukat is bemutatták, mely igen érdekesen tanuskodott testi ügyességükről és gyakorlottságukról.

A zuluknál általában igen csöndes, jókedvű, gyermekies népek mondja az amerikai utazó. A portugálok nagyon keményen bánnak velük s e miatt többször fölálladtak, nagy vérengzéseket követve el hódítóikon, de béke idején épen nem lehet őket esendhaborítóknak és zavargóknak mondani. A kis termetű portugál katonák

A honvédménházban fölvevett fénykép után.
LEGIDŐSB GRÓF BETHLEN MIKLÓS.

az ő óriás termetükhöz képest valóságos törpék, de azért ők szó nélkül engedelmeskednek nekik. Újabb időben lázongásaik is ritkábbak s 1896 óta nem is volt velük nagyobb baj.

LEGIDŐSB GRÓF BETHLEN MIKLÓS.

1818—1900.

Az országos honvéd-ménházban e hó 20-ikán délután hunyta le fáradt szemait a ménház egyetlen törzstisztje, legidősb gróf Bethlen Miklós, 82 éves korában.

Az elhunytak atyja gróf Bethlen Imre kamarás és főispán volt, a ki, mint a Bethlen-család legtöbb férfitagja, irodalommal is foglalkozott, anyja gróf Bethlen Róza, gróf Bethlen Miklós 16 éves korában kadét, majd hadnagy lett a Sándor huszárezredben, a melynek ezredesével, herczeg Württemberg Sándorral sógorországban állott, mert a herczeg szép ifjú neje, gróf Rhédey Kláudia közeli rokona volt. A gróf négy év múlva kilépett az ezredből, megnősült s családi birtokán gazdálkodott. A szabadságharcz kezdetén a külföldi mezejek nemzetiörök parancsnoka lett, utóbb a Mátyás-husárok őrnagyává nevezte ki Bem tábornok, ki fölsírmervén benne a kitűnő lovast és lövedékeset, lovas tanosztály-parancsnokká is kinevezte. Bethlen a szabadságharcz alatt tizennégy csatában vett részt, többek közt Nagy-Szeben dicsőséges bevetésében is. A fegyverletét után egy ideig bevédő, majd fogságba került, de családja közbenjárására szabadon bocsátották. Az alkalmatlan élet helyreállítását szervezett honvédseregbe mint őrnagy lépett be, s a hetvenes évek elején alezredes lett. Ezután nem sokára, előhaladt kora miatt, kilépett a honvédség kötelékéből, s a képviselőháznál nyert alkalmazást mint terem-biztos. E hivatalát 1899 elejéig viselte, a midőn agg kora és betegsége miatt nyugalomba vonult s fölvetette magát az országos honvédménházba, az agg honvédek nyugalmas otthonába, a hol emlékiratait dolgoztatta. Csöndes visszavonultságban töltötte itt napjait s csak egyszer lépett ki a honvéd-ménház kapuján, a midőn Budavár bevételének ötvenedik évfordulóján öreg bajtársaival együtt ő is kivonult a budai honvédszoborhoz.

Halála előtt két nappal készítette el végrendeletét, a melyben ereklyéit gyermekeire hagyta (két házasságából négy leánygyermek maradt). A temetést a család megbízásából régi barátja és bizalmas bajtársa, Szentimrey Kálmán, a ménház parancsnoka rendezte. Koporsóját számos koszorú borította. Végstíztességén nagy számmal jelentek meg rokonai, barátai és bajtársai, szintén ott voltak a kép-

viselő- és főrendiház tisztviselői. A kerepesi úti temetőbe kísérték az agg honvédet, ki egyike volt ama huszonkét Bethlennek, a kik ifjú lelkesedéssel résztvettek a szabadságharcban.
Farkas Emőd.

EGY HÍD FELROBBANTÁSA.

Egy-egy hadjárat alatt aligha robbantottak fel annyi hidat, mint a most folyó délafrikai háborúban. A boerok taktikájához tartozik ugyanis, hogy az angol seregek mozgását minden módon megnehezítsék, miért valamennyi hidat, a melyhez csak hozzá férnek s a melyek az ellenségnek hasznára lehetnének, elpusztítanak. Teszik pedig ezt dinamit segítségével, a minek a használatához nagyon értenek.

Egy ilyen hidfelrobbantásról mutatunk most be képet, mely a helyszínén felvett vázlat után készült. Ez a hid Ladysmithtől délre Frere táján vezetett át a Tugela folyó egyik mellékágán.

A hid hatalmas építmény volt, csupa vasból, melynek két, 100—100 angol-láb hosszúságú karja egy a folyó közepén levő kőoszlopon állott. S ide helyezték a boerok a dinamitot, mely mérföldekre hallatszó borzasztó dörögéssel felrobbanván, magasra emelte a hid két roppant súlyú karját, melyek aztán összetörve a folyóba zuhantak.

A robbanás dörgése oly iszonyú volt, hogy a robbanást végrehajtó csapat lovait, melyek pedig már az ágyúdörgést megszokták, alig lehetett megfékezni.

A SZAMÁRÜNNEPEK A KÖZÉP-KORBAN.

Egy történetirő munkatársunktól a középkorban divatozott szamarünnepekről, melyekről Jókai Mór lapunkban közölt elbeszélésében szó van, a következő adatokat kaptuk:

Hogy Franciaországban megültek az u. n. szamar-ünnepeket (Fête de l'âne), történelmi tény. Elsőrendű francia historikus, du Cange adta leírásukat, melyhez a 60-as években Leber nevű szintén igen alapos gyűjtő néhány általa fölfedezett adalékkal járult.

Du Cange szerint az a szamar-ünnep, melyről Jókai Flogler nyomán ír, Éjszak-Franciaországban tartották, még pedig Beauvais városban, melyről megjegyzem, hogy a középkorban a tipikus francziáságnak oly fészke volt, mint a magyarságnak teszem Debreczen. Páristól éjszakra a szoros értelemben vett «Franciaország» (=France; Isle de France) feküdt; most jelentéktelen hely.

Ezt a beauvais-i ünnepet január 14-én ülték. Dél-Franciaországban a «fête de l'âne» karácsonykor ment végbe. Egy Bálámnak öltözött ember, pazarul feldisztított kancszamaron, a klastromból kiindulva járta be a várost. A profétáknak, mágusoknak, stb. öltözött papok, egy-egy stáción nagy fenszövel jövedeltek, majd hirdették, hogy megszületett a Megváltó. A klastromba visszatérés után azonnal kezdetét vette a mise.

Ezzel rokon, de vallásos színezet nélküli népszokás volt a XVI. században Lyonban a «Chevauchée de l'âne». (Szamarlovaglás.) Enagy pompával végbement szamaragolás a férjek ellen irányult. Ezen a napon minden asszony legalább symbolikusan megverhette az urát.

A szamarfültre is van egy érdekes adat, megbízható forrásból. Morier: «Second journey through Persia» (Második utazásom Perzsiában) című becses művében írja, hogy a persa fejedelmek és herczegek körében régi szokás, hogy udvari bolondjaik (their loolies or buffoons) összesen négy szamarfület viselnek nemez sapkájukon: «a felt hat with two long ears projecting before, and two similar behind» («egy nemez kalapot két előreálló füllel, s ugyanily kettővel hátul»).

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szabó Endre. *Négy orosz költő*. Budapest 1900. Kiadta a Franklin-társulat. Ára füze 3 korona. — Szabó Endre, ki az orosz irodalom műveinek átültetésével eddig is oly nagy szolgálatakat tett, ismét egy szép kötetet ajándékozta meg irodalmunkat.

Puskín Sándor.

Lermontov Mihály.

Nyekraszov Miklós.

Tolsztoj Elek.

NÉGY OROSZ KÖLTŐ. — Szabó Endre könyvéből.

Rövid bevezetés kíséretében négy nagy orosz költőt mutat be ez alkalommal az orosz eredetű fordított számos szép költeménnyel: Puskín Sándort, Lermontov Mihályt, Nyekraszov Miklóst és Tolsztoj Eleket. A két első nyelvünkre átültetett számos költői remek után jól ismeri már a magyar közönség, de azért örövendünk kell, hogy Szabó Endre tőlük is fordított számos költeményt, olyanokat is, melyek nyelvünkre még nincsenek átülteve. Kevésbé ismert a két utóbbi, mert Tolsztoj, a költő, nem azonos a nagy regényíróval, Tolsztoj Leóval. Nyekraszov Miklós nálunk meglehetősen ismeretlen név, pedig az ő «fellépése» — a mint Szabó Endre írja bevezetésében — korszakot jelez az orosz költészet történetében. Ő a par excellence orosz lyrikusok közt a legjelentékenyebb. A 12 ívre terjedő szép gyűjteménynek, — melyet a Franklin-Társulat díszes kiállításban adott ki, — legjobb ismertetése, ha mutatványul mind a négy bemutatott költőtől közlünk egy-egy költeményt, melyeket lapunk első részében talál az olvasó. Bemutatjuk egyszersmind a kötet bevezetéséből a négy költő arcképét és életrajzi adatait, kivéve a Puskínét, kinek életrajzát, születésének százéves fordulójára alkalmából lapunk nemrég (az 1899. évi 24. számban) ismertette.

LERMONTOV JUREVICS MIHÁLY életpályája sokban hasonlít a Puskínéhoz; egy verse miatt áthelyezték a fővárosból a Kaukázusba, ott párbajba keveredett s ellenfelétől a párbajban halálos sebet kapott, a melybe bele is halt. Lermontov a skót származású Lermont-családból született Moszkvában 1814-ben. Iskoláit szülővárosában végezte, azután a gárdista husároknál szolgált. A Puskín halálára írt erős hangú verséért helyezték át a kényes gárdatisztet a Kaukázus regényes, de vad vidékére s ez még jobban elkeserítette a különben is sötét kedélyű, pszichizmusos hangulatú költőt. Néhány hónap múlva engedélyt kapott a visszatérhetésre, de mert megérkezése után azon melegeben párbajt vívott a francia követ fiával, megint csak visszaküldték a Kaukázusba, a honnan nem is tért meg többé, mert 1841 július 15-én egy tisztárs golyójától esett el párbajban. Holtestét a következő évben hazá vitték nagyanyja birtokára, a penzai kormányzóságba s ott szép emléket állítottak neki. Lermontov pesszimizmusa különösen aprób lírai verseiben nyilvánlik, de minden sorában erős költői érrel, nagy eredetiséggel és mély szubjektivitással párosult. Költeményeinek száma meghaladja a Puskínét s hosszabb folyású epikus művei egész nagy sorozatot képeznek. Írt prózát is. Világhírű a «Korunk hőse» című regénye, mely minden művelt nyelvre le van már fordítva.

NYEKRASZOV ALEKSZJEVICS MIKLÓS 1821-ben nov. 22-én született a podolai kormányzóságban. Apja orosz tiszt, anyja lengyel leány volt. Apja katonai iskolába akarta adni, de ő beiratkozott Szent-Pétervártól a tud. egyetemre s e miatt apja annyira megharagudott rá, hogy egészen levette róla a kezét. A szegény tanuló ennek folytán roppant nyomorúságba jutott, még éh-fűst is kapott. Bizonyos, hogy ez a keserves állapot mely nyomot hagyott a költő lelkében s e hatás örökre megmaradt nála, mert senki a nyomort és szegénységet még oly megkapóan nem énekelte, mint ő. Később, a mint költői hírneve növekedett, igen jó viszonyok közt élt, nagy kelendőségnek örvendő havi folyóiratot adott ki. A legnemesebb orosz költő Szt-Pétervártól halt meg 1877-ben. Temetése nagy ünnepélyességgel ment végbe: sirját három napig elhantolatlanul hagyták, hogy mindenki láthassa még egyszer a népszerű költőnek legalább a koporsóját, s e három nap alatt felváltva, többen emlékbeszédeket mondtak sirja felett.

TOLSZTOJ KONSZTANTINOVICS ELEK gróf, különösen történelmi és népies balladával, kisebb költői beszé-

lyeivel, de igen édesen folyó lírájával is, méltán sorakozik az eddig említettekhez. Tolsztoj igazi orosz főúr volt, szerette az udvar levegőjét, maga is udvari méltóságot viselt, de szeretete hazáját és nemzetét is, kedvtelével tanulmányozta ennek történetét s a hol dalra való anyagra akadt, azt mindjárt meg is énekelte. Írt egy drámai trilogiát is, mely mai napig műsoron van az orosz színpadokon. Tolsztoj 1817-ben született Szent-Pétervártól, előbb katonskáodott, majd a cári udvarnál volt előkelő hivatalban, aztán nyugalomba vonulva, egészen a költészetnek szentelte magát. Krasznij Roj nevű falusi birtokán halt meg 1875-ben.

A század gyermekei. Írta Abonyi Árpád. Tizenöt hosszabb-rövidebb elbeszélést tartalmaz a kötet. Az egyes novellákban — mint a könyv címe is sejteti — a mai kor emberei szerepelnek. Jellemző erő, ügyes mesészővés, meleg hangulat az Abonyi írói tulajdonságai; kerüli a sikamlós helyzeteket, a frivolságot s bebizonyítja, hogy ezek mellőzésével s a komoly irodalmi hagyományok ösvényén járva is lehet olyan novellákat írni, a melyeket szívesen olvasnak. Abonyi új kötetét a Franklin-Társulat megszokott jó ízlésével adta ki. Ára 2 korona 50 fillér.

Alakok a ködhomályban. Írta ifj. Hegedűs Sándor. A könyv szép tehetségű fiatal szerzője amerikai utazása alatt szerzett benyomásairól tüntet elő megkapó képeket, melyek egy, a miénktől annyira különböző világba vezetik az olvasót. Első kép az «Alakok a ködhomályban» s ettől veszi czímét az egész könyv is. Az első rajzban látogatását írja le a szerző egy amerikai kikötő építkezési munkálatainál, hol magyar emberrel is találkozott, kinek már egyik újítást elszakította a gép; volt ott másik magyar is, de azt már a szülők agyonzúzták. Ezután még tizenhét vonzón, élénk tollal megírt rajz következik a kötetben; mind amely érdekes olvasmány. A könyv az Athenaeum kiadásában csinos kiállításban jelent meg s ára 2 korona.

Budapest a XVIII. században. Írta Peisner Ignác. Nem monografia, nem rendszeres történelmi munka, hanem vázlat, mely egykorú leírásokat és adatokat állít össze a magyar főváros viszontagságos múltjából a török uralom megtörésétől a XVIII. század végéig. Se Buda, legkevésbé pedig Pest nem voltak akkor nagyvárosok, hanem csöndes provinciális helyek, lanyha kereskedelem, egyhangú polgári élettel. A nagy hátramaradottság, mely még a török uralomból keletkezett, a mikor lassan változásnak indult, akkor is kevés nemzeti sajátsgot mutat, sőt Pesten semmit. Mégis nagy érdekléltséggel olvashatja mindenki, hogy ezeltől száz—két száz évvel mi volt itt, miből állt a kettős város, melynek lakosainak körülményei és élete, és mik nevezetes eseményei. Peisner ezekről szemtanúkat, okiratokat szolgált meg, s ezek nyomán sok érdekes dolgot ismerünk meg. A könyv Singer és Wolfner könyvkereskedése útján rendelhető meg.

Nagy-Britannia közoktatásügye, ismertetéi Somogyi Géza. Megjelent a «Népnevelők Könyvtárában», melyet a népevelők budapesti egyesülete ad ki. Somogyi Géza elismert angol szakmunkák alapján adja képét Anglia közoktatásügyének, a közép- és felsőoktatással együtt. A füzet ára 1 korona.

A csodaszép baba kalandjai, írta Cosmar A. németből fordította Sárosi Bella. Gyermekeknek való könyv, melyben egy szép baba beszéli el történetét, mely változatos. A családi élet örömei, a gyermek játéka, multságai, a nevelő-intézet apró

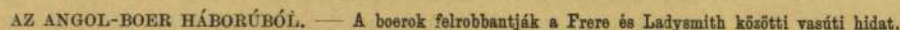
csinyjei mind helyet találnak a szép baba elbeszélésében. A csinos kiállítású könyvet az Athenaeum-társaság adta ki, s ára 4 kor. 80 fill.

Vígshírház. A Vígshírházban, mely erők dolgaiban és az előadások színvonalát tekintve is az elsőrendű műintézetek közé tartozik, csak ritkán jut előadásra új eredeti darab. A francia színműirodalom nagy raffiniertával készült darabjai meglehezítik a magyar színművek versenyét, s az írókat is tartózkodóvá teszik. És ha mégis most eredeti magyar bohózatot mutat szívesen esténként a Vígshírház közönsége, ez nem mindennapi színpadi sikert jelent. Jan. 23-án mutatták be a «Napoleon öcsém» című bohózatot. Írták Guthi Soma és Rákosi Viktor. Vidám a levegője és sok benne az ötlet. Nem valami nagy igényekkel készült, hanem bőven jutott hozzá abból, a mi fűszer és multságos. A két szerző szerencsésen megosztotta a maga dolgát. Az egyik alkalmasint megcsinálta a mesét, a másik ezizomázta, ötletekkel látta el. Rákosi Viktornak Sipulusz név alatt oly ismertté vált jóízű humora ugyancsak csillog a darabban. Az alakok is mind beválnak és jó kezekbe jutottak. A felgerjedő vídamságban a néző nem vizsgálja a túlzást és valószínűtlenséget.

«Napoleon öcsémnek» nem sok köze van a darabhoz. A csélesap Tállyai ügyvéd irodabeli segédjét hívják Napoleon öcsémnek, s Tállyai mindig az ügyvéd-bojtár neve alatt jár kalandokra, s a szögletes, jámbor Napoleon öcsém nyakába szakad a sok baj. Az egyik legjobb alak a színházi sugó, a ki mindig oly fojtott hangon beszél, mintha a színpadi sugólyukban volna, s még akkor sem ereszt meg hangját, mikor a feleségére keményebben kellene rászólni. Gál Gyula, kit a Nemzeti Színház a napokban szerződtetett el a Vígshírházhoz, friss komikuma erejével hatott a darabban. A második felvonásban a hőbortos vídamság egész halmazza gyűl össze a «Vig szalmaözeveg» nevű hotelben, a hol mulatni szokás, a hol a személyzet a nagyobb bizalom okáért siket-néma (de egy kis borralalóért mind megszólal), a hol a ruhatartó szekrények voltaképpen ajtók, s a szobákból hirdelen el lehet tűnni. A színpad az egész három felvonás alatt eleven a közönség multságára. A komor kritika szintén mosolyogni kezd, s elismeri, hogy a szereplők jól kiaknázták a darabot. Rónaszkó Gusztáv egy kiszabadított gyilkost játszik vidám torzítással, Tállyai ügyvédek olyan klientsét, kinek póre megállapította az ügyvéd hírnevét, s mikor elhagyja börtönét, védő-ügyvéde házában élőködik és zsarnokoskodik. Hegedűs a jószívű Napoleon szerepét játszotta kitűnően, nemkülönben Lánosz Ilka, Almási Lola, Szeremi, Bárdi is derekasan hozzájárultak az est sikeréhez.

Magyar Színház. A Magyar Színház igazgatója Beöthy László és a színház részvénytársaságának választmányá közt nézetkülönbségek merültek föl, ezért Beöthy visszalépett az igazgatói állásról. Mióta ő vezette a színházat, az intézet művészi és anyagi érdekei szembenállónak javultak. A távozó igazgatótól a színház személyzete rokonszenvesen búcsúzott el, s ezenkívül Beöthy tiszteletére jan. 24-ikén a Royal-logadóban estélyt is rendeztek, melyen a színészvilág, az írók, a színházbarátok nagy számmal jelentek meg és a felköszöntök Beöthy érdemeit méltányolták meleg hangon.

Magyar dalmű Prágában. Gróf Zichy Géának az operaszínházról ismeretes Roland mester operáját előadták Prágában jan. 20-ikán Neumann Angelo színházában. Az opera nagy tetszést aratott s a szerzőt, ki jelen volt az előadáson, sokszor kitapsolták. Az előadást a Budapestről való Márkus Dező, a színház karnagya vezette.

Nem érzi átdolgozó, hogy az eredeti szörend mennyivel erőteljesebb s a helyzethez illőbb? Úg látszik a Zrinviász átdolgozására a nyelvnek esa

oly művésze vállalkozhatnék, mint a minő Arany János volt.

Ősz, Vagy és Illat. Legyen óhajítása szerint; noha alig hisszük, hogy társait verseinek igaz czíme is nyomra vinné. Százszor megénekelt tárgyak azok, úton-útján találkoztunk velök. Ha őszinte tanácsot kér tőlünk, alig ajánlhatunk mást, mint azt, hogy ne vesztessék idejét hiába, versei igazi hivatottságot nem árulnak el, legfeljebb az utolsó érdemel némi figyelmet könnyed, eleven hangjánál fogva.

Lobog a tűz. Kárbaveszett kisérlet; szerzőnek fogalma is alig van a verselésről. Párrimes sorokban próbálta megírni versét, de ilyen versszakok is fordultak elő benne:

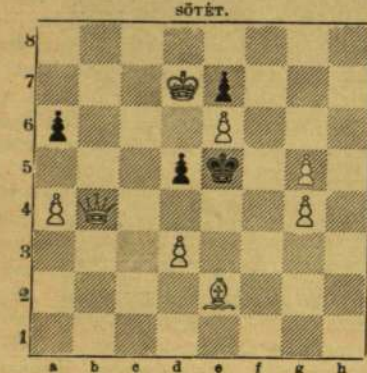
„Mert nem félek, váraim ha
Továbbtűnnek, szétfoszlanak
A családás romjain még
Újat épít — mást a remény.”

Csak a többi strófákból sejthjük, hogy itt tulajdonképpen rímek is akarnának lenni.

Fiume, P. G. A 489 különféle mintájú angol hadihajó értéke mintegy 2700 millió korona. Ha azonban ezekhez a most készülőfélben lévő 27 járművet hozzászámítjuk, akkor az angol hajóhad értékét bátran tehetjük 3125 millió koronára.

SAKKJÁTÉK.

2151. számú feladvány. Spóner A.-tól.

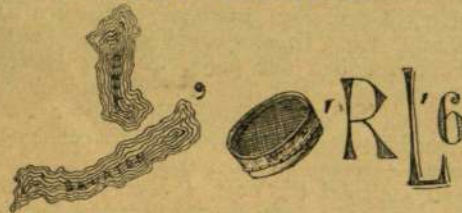
Világos indul a harmadik lépésre matot mond.

A 2136. sz. feladvány megfejtése. Nemő O.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hd7-f6	Ke7-f6 : (a)	1. Ke7-d6	(b)	
2. Ff6-e5	Kf6-e5-g5	2. Fh3-d7	Kd6-e7-g5	
3. Fg2-f4	K-f6-e4	3. He3-d5	K-f8-d6	
4. H v. F mat.		4. Ff6 mat.		

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Lipótdorott: Hoffbauer Antal. — Losoncz: Demeter József. — Gyulán: Nuszbec Sándor. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” f. évi 1-ső számában közölt képtalány megfejtése: Akarat mellett parányi erő is csodás dolgokra képes.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9

Gumiaruk, betegápolási cikkek stb. (Készítők F. Bergeránd párisi gyártótól) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kötszerészénél, Bpest, Erzsébet-körút 50. 674

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utca 4. Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék divatos selyemkelmék, csipkék és szalagok, valamint gyöngy-tüllruhák és gyöngytüllkelmék-diszkek. Fekete és színes selyemkelmék 85 krtól 14 frt. Foulard, Pongis- és Saint Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Moiré, Pékin, Mousselin minden színben. Mintákkal kívánatra készíthetünk. 8093

Selyem-damaszt-ruha

9 forinttól

feljebb! — 12 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Minták kiválasztásra, nem különben fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendel!

HENNEBERG G.
selyemgyáros Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállító.

RÉGI

származási viszonyok és mindenféle sűrűségeknél (bőrök, kék- és lábbizás, ótvár) legjobban ajánlhatjuk az „Echtold-Salicyl”-t, mely a test bármely részén használható feltűnő eredménnyel. Szagtalan! Ártalmatlan! Nagy tegyeli utasítással 3 korona. 66 Cseuce 70 krig szíves (rheuma) szenvedőknek nélkülözhetetlen szer a kiütött „Nervin”, mely néhány bedörzsölés után megszünteti a legkínosabb hasogatást, szagot, csontbántalmakat, derékfájást, szírt, csúszos fog- és fejfájást. Mindenemmel daganatot a test bármely részéről eltűnt. Nagy üveggel 80 krajczár; utasítás mellékelve! 67 Kőhögés 80 mindenféle hurutos bántalmak, nehézlégzés, astma, influenza, tüdőhajok, rekedtség ellen lezavaró és lejobb házi szer az „Erengy-féle” javított likör-por. Kellemes ízű! Nagy. remek szép dobozokban kapható 50 krajczárért. Működés szerek postán megrendelhetők a készítőnél: Erengy Béla gyógyszerész. Szabadszállás (Pestmeze). Budapest csak a fuvarárban kaphatók: Török József Király-utca 12. Rendelések mindenkor aznap továbbíthatnak. 68

Mariska-crème

a női szépség emelésére és fenntartására teljesen ártalmatlan készítmény. Szeplő, májfolt, himlőhely, porse-nés, pattanás, sárga arcszín, arcvörösség há-mulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőc is frisse, fiatalossá válik. Kisimítja a ráncokat és himlő-helyeket, még korosabb egyéneknek is hide, bájos arc-zsint kölcsönöz.

Egy tegyeli ára 1 korona 54 fillér.

Valódi

Capczin-kenőcs

rheuma, köszvény, ideges főfájás, hülés, ideg-hajok és mindenemmel csontbántalmak ellen kitűnő hatá-súnak bizonyult szer. Számos elismerő és halálirat közül:

A kitűnő hatású „Capczin” kenőcs alkalmazása által-an nagy, mint ismerőseimnél, kiknek e csodaszert aján-lottam, az idült és új keletkezési rheumatisus fájdalmak néhányórán bedörzsölés után teljesen elmúltak.
Budapest, 1895 szeptember 30-án.

Hollán Ernőné.

Próbategyeli 1 kor., egy nagy tegyeli 2 kor.

Kapható a készítőnél

SZABADY JÁNOS gyógyszerészműl
VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

Nehézség.

A ki e korban, görösköben és más idegajokban szenved, ké-ren ezekről szóló füzetet, ké-n ingyen és bérmentve a Schwaben-Apotheke Frankfurt a.M.

Vörös kezek!

vörös arc és orr ellen az egyetlen gyógyszer a Raditz-féle

Mirtus-fehérítő.

Számtalan elismerőlevél

Ártalmatlan. Üveg 2 frt.

Legjobb esti és napi ponde a

Mirtus-poudre.

Doboz 50 kr., (fehér, rózsas,

vagy crème). 8490

Mirtus-crème.

bőrfinomító szépitő üdítő

arc és kézi crème, eltávo-lit minden bőrhíbat. Kis

tegyeli 50 kr., nagy te-gyeli 1 frt.

Pulcheradin-szappan.

Bőrfinomító és remek illatú.

1 drb 40 kr., 3 drb 1 frt 10 kr.

Készíti és szétküldi az

APOTOL gyógyszerár

BUDAPEST.

VIII., József-körút 64/c.

Osztrák-magyar

ACETYLÉN-TÁRSASÁG

mint szövethozat,

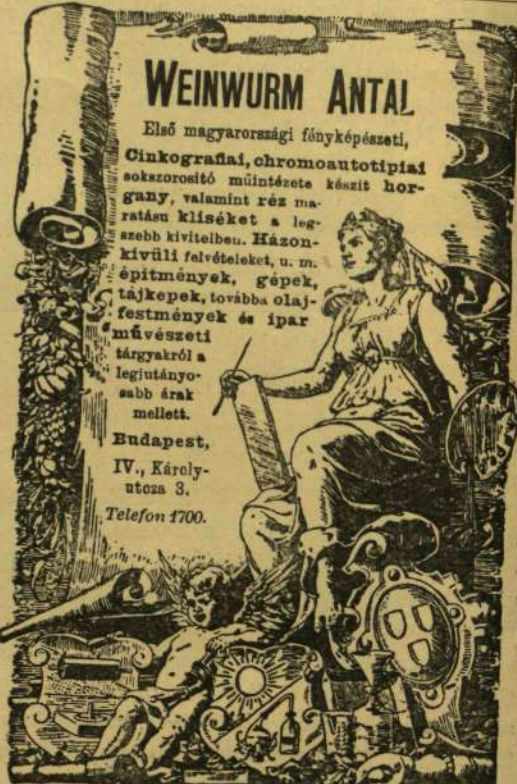
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Bécs, I., Wipplingerstrasse 22. és I. Tiefer Graben 26-28.

Acetylen-világítási telepeket

létesít szállókat, vendéglők, kávéházak, villák, községek, városok stb. részére. Gázvilágító-készülékeink az eddigieket mind fölülmúlták és a gáz teljesen megtisztítjuk, úgy hogy az egészen füst, ártalmatlan gőzök és hűz nem keletkezik. — Robbanás teljesen ki van zárva.

Képviselek minden helységben kerestetnek!

WEINWURM ANTAL

Elő magyarországi fényképezési, Cinkográfi, chromautotipiai sokszorosító műintézet készíti hor-gany, valamint más na-rátum készleteket a leg-szebb kivitelben. Háson-kivüli felvételeket, u. m. építmények, gépek, tájképek, továbbá olaj-festményeket és ipar-művészi tárgyakról a legújanyo-sabb árak mellett.
Budapest, IV., Károly-utca 3.
Telefon 700.

MEGHÍVÓ

a „Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcshöz Részvénytársaság”

részvényeseinek Budapest, 1900. évi február hó 3-án (szombaton) délelőtt 11 órakor a takarékpénztár helyiségében (VI., Andrásy-út 5. sz., I. em.) tartandó

VII-ik rendes évi közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárószámok előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentése kíséretében.
3. A mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés.
4. A nyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
5. Az igazgatóság választása.
6. A felügyelő-bizottság választása és a bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
7. A választmány kiegészítése.

Budapest, 1900 január 23.

Az igazgatóság.

Azon t. ez. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkértenek miszerint nevére írott részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében legkésőbb három társnál (VI., Andrásy-út 5. földszint) 1-tenni szíveskedjenek, a hol a letett részvényekről elismervényt nyerne, mely igazolást jegyül szolgál a közgyűlésen való részvételre.

A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint minden részvényt ártala letett öt darab részvény után egy szavazat illeti meg, azonban 30 szavazattal többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat.

A mérleg és a felügyelő-bizottság reá vonatkozó jelentése az alapszabályok értelmében a társulat irodahelyiségeiben közszemlére ki van téve s kívánatra minden részvényesnek egy nyomtatott példány kiszolgáltatik.

Michelstädter S. E. és H.

Sajátkészítményű cipők nagy raktára

BUDAPEST, Váci-utca 28. szám.

„Triumph” cipők — gombos, fűzős és zug nélküli — egyedül készíthetők.

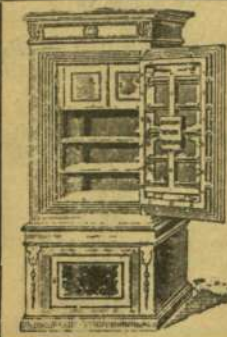
Dr. Hög- és féle asztal-palpitéttal ellátott cipők nagy raktára.

A híres Fiek-lejek: Debrecen, Békéscsaba, Sopron, Újvidék, Zágráb, Brüsszel, Varazd, Stambul.

Minden cipő talpába bele van az ára nyomva.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

PANZER

Pénzszekrény, tresor és vasipar r.-t.

Szabadalmazott új rendszerű tűz- és betörésmentes

acélpáncél pénzszekrények,

tresor, safes-deposits, páncélzásokak különleges gyára.

Különös jó szerkezetű anyakönyv-szekrények

kaphatók jutányos árban. 8339

Budapest, Károly-körút 9. sz.

GMEHLING HERMANN

cs. és kir. udvari szállító.

BŐR-BUTOR-GYÁR,

Budapest, VII., Damjanich-u. 6.

Állandó raktár kész bőrszekékből, fauteuilekből, mappákból,

kályhaellenzőkből, papirkosarakból stb., stb. 8345.

Horgany, vörös- és sárgaréz cliché előállítás, valamint autotipiai, phototypiai, chemigraphiai, és photografiai, úgy helybeli, mint vidéki megrendelések intányos áron pontosan eszközöltenek. 8356

Dinamogépgyár és vegyiter-mékek gyára, fémáramváltók és plivanoplasztikához szükséges kellekek gyára

Képviseleje: Pfanhauser Vilmos BAIER LIPÓT, gyári raktára. Rökk Szilárd utca 10. Telefon.

CLICHEKET

WOTTITZ MANFRED
Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

A világ legkiválóbb szere a női szépség JÚNO-KENŐCS

fenntartására és emelésére a

Minden eddig ismert szépitőszert fölülmú, a melletti tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolítja el a bőr mindenemű tisztátalan-ságát, mint: himlőhelyet, szeplőt, májfoltot, persenéseket (vimmerli), bőrtájakat (mitesszer), pikkelykúteket, bőrhámlást, napégést, arcvörös-séget stb. A bőr érzékenységét és durvaságát megszünteti, s rövid használat után hófehérre, bájosnyimává teszi. Egy l. sz. tegyeli ára használati utasítással meg finomabb és hatásosabb 50 kr. Juno-kenőcs II. számú mint az I. számú. Használati épuzó történet mint az I. számúval van előírva, csak hogy a folyékony Juno szappan használatához hozzá. — Ára 2 korona (1 frt).

— viz — kék és arcvíz ára 50 kr. — puder, fehér, rózsas és crémesszin 1 db. 50 kr. — fogpép szamos nőv. alkalmatosságban, szappan mel-fogszívás, egy üveg 30 kr. (köl 50 kr.) — szappan, 1 darab 30 kr. — szappan, folyékony, egy üveg 40 kr.

(Chromatique de Juno.) A legjobb és egyszersmind teljesen ártalmatlan szer

ősz vagy vörös hajzatnak, szőke, barna vagy fekete színre való kényel-mes és állandó festésére. E szerrel festett haj (hajsz, szakál, szemöldök) színt, mely szín a természetes hajszíntól meg nem különböztethető, állandóan megtartja. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.

A legkiválóbb és legerősebb fogfűrés egy pillanat alatt megszűnik! amerikai fogcsépek alkalmazása folytán. Ezen fogcsépek a legjobb szer mindenemű fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas fogtól, akár meghűlés folytán (fogszegély) származik. Rémulatos gyors hatás! Egy üveg ecettel és használati utasítással együtt 4 korona (2 frt), 8406

Főraktár és egyedüli készítése a BANTLER ÖDÖN „Szent Miklós” gyógyszerárda hírneves Juno készítményeknek Naponta szétküldés postával Temesvár, Király-utca 4.

A legjobb és legártalmatlanabb pipere- és szépitőszerek

a következők: A világhírű

Norma-kéz- és arcvörösség

(azelőtt Ninon-arckemence). A legkiválóbb szer minden tisztáltsággal ellen u. m. szeplő, bibircs, májfolt stb. — Egy tegyeli ára 60 krajczár.

A híres

Norma-szappan (azelőtt Ninon-szappan)

gon, a Norma-arckemencehez nélkülözhetetlen. Ára 40 kr.

A legkiválóbb arczpor (poudre) a világon a híres

Norma-poudre (azelőtt Ninon-poudre)

3 színben, 1 doboz 1 frt.

Norma-crème (azelőtt Ninon-crème) szírtalan

arc-szépitőszert, a bőr ápolá-sára a legjobb, különösen jó orr- és arcvörösség ellen. 1 nagy

tegyeli 1 frt 50 kr., egy kis tegyeli 1 frt.

Norma-hajváz (azelőtt Ninon-hajváz) a haj erősítésére és kihullása ellen.

Ára egy üvegnek 1 forint.

Norma-hajfestőszert (azelőtt Ninon-hajfestőszert) a legjobb és leg-praktikusabb szer (csak egy üvegben)

szőke, barna és fekete színben. Egy üveg ára 2 frt. Hozza egy hajfestő-fésű ára 1 frt 50 kr.

Egyedül kaphatók:

STEINER MIHÁLY városi gyógyszerárában,

Temesvár, belváros, Szt.-György-tér 3. a szám.

Budapesti főraktár: Török József gyógyszerárában, Király-utca 12.

Hogyan maradnak szépek a nők?

Legbiztosabban az arcz ápolása folytán

Leichner-féle

zsír-arczpor, Hermelin- és Aspasia-arczporral.

E híres arczporok a legmagasabb hö'gykörök és elsőrangú művésznők által előszeretettel lesznek használva, mivel azok az arczbőrnek fiatal, viruló szint adnak és alig lehet látni, hogy az arcz porozva van.

Patti Adelina asszony 20 év óta Leichner L.-től szerez be arczpor, Patti-crém és arczfestéket és összes megrendeléseivel, melyeket bárkinek szívesen megmutatunk, rendkívüli megelégedést kifejezve, azt mondja, hogy soha jobb gyártmányokat nem talált és hogy azokat mindig nagy örömmel fogja használni.

Kapható minden állatszerkereskedésben és a gyárban.

Leichner L., Berlin, Schützenstrasse 31.

50 zenedarab:

legújabb táncos, kuplók,

magyar dalok, műdalok stb.

zongorára énekelve kiadóval

letétben 1 frt, bérmentve

1 frt 15 kr.

GERŐ IMRE kiadónál.

Bpest, Erzsébet körút 52.

STEINEBACH V.

Dús választék nagy minta-

raktár és kiállítási helyiség

BUDAPEST,

Ákadémi-a. 16.

Siemens Frigyes:

légszsz regene-

ratív fűtő-kály-

hák, légszsz a für-

dőkályhák, lég-

szsz tüzhelyek,

fűzők és vasalók

stb., stb.

Telefon.

Megjelent és minden könyv-

kereskedésben kapható:

Ember volt...

és egyéb

elbeszélések.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 7909

Szépség és egészség.

Étvágytalanság és Gyomorgyengeség
gyógyítására ezek mennek Karlsruhe-ba holott ezt a czált otthon is elérhetik
Rozsnyai M.

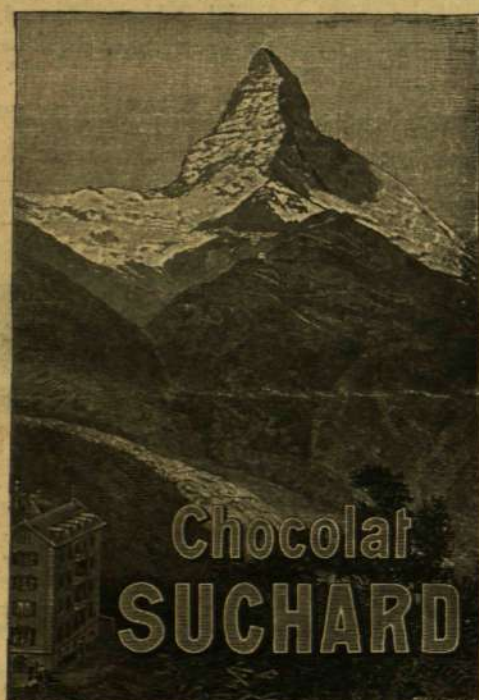
PEPSINBORA
használatát által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.
Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 6 üveg franco küldve 6 frt 6 kr.

A t. cz. közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.
Kapható: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerárán Arad, Szabadság-lér.
Budapest: Török József és dr. Egger Leo (Nádor) gyógyszerárán, valamint minden magyarországi gyógyszerárán.

Váltóláz és hideglelés ellen
legbiztosabb és legkellősebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserű chinint másképp bevenni nem tudják a Rozsnyai M.-féle
Chininezukorka és Chininesokoládé
melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy része 1860-ban Párisban pálya díjjal koszorúzott. Értékelték hamisításoktól óvva. Mindenki csak a Rozsnyai M.-féle pályakoszorúzott készítményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papíráján Rozsnyai Mátyás névvalószínű olvasható.
8400

Kufeké gyermeklisztjét

MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NÉMETORSZÁG stb. LEGELSŐ HOZZÁÉRTŐI AJÁLJÁK LEGJOBBAN TAPLÁLJA A GYERMEKET KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKON ÉS DROGISTÁKNÁL GYOMORÉSBÉLTETŐ GYERMEKEK ÉTEL-TEJHEZ VALÓ LEGJOBB POTLEK KUFÉKE R. WIEN VI/2 RENOVÉL LEGJOBBAN BEVALIK

Kifőgástan ifjú
arczzint
On csak a
Kielhanser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypor
és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.
Raktár: Török József
gyógysz. Budapest.
Azonkívül kapható minden gyógyszerárán, drogistánál és illatszerkereskedésben.

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB
A RÉTHY FÉLE
A RÉTHY FÉLE
PEMETEFÜLCUKORKA
Ára 30 kr.
5 csomag
bérmentve 1.50.
RÉTHY BÉLA gyógsz. B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjük csak Réthy-félet.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatológiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer
körpa ellen, ugyintén hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövekedést előmozdítja és mint kitűnő óvószert a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főosztályi raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógszerész GYERTYAMOS, (Török József háza mellett).
Raktárak Budapest: Török József, Király-utca 12. sz.
Dr. Egger Václav-körút 17.

FUMEI
Cacao-
és
SOKOLÁDÉ-
GYÁR.

Légy jó és szelíd kis gyermekem, és akkor megad az Istenem. Ha csóndos léssz, füledbe sugom, hogy neked adom minden csokrom. S a legjobbat, mi a földön van még: Finom Fumei csokoládét!

PALAIS ROYAL

ORLAY SÁNDOR udvari szállító

8563

Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.

Hamis gyémántok,
párisi legyezők, * kínai ezüst-árak
gyári árban.

5. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, FEBRUÁR 4.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona { félre 12 * Csapán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona { félre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona { félre 5 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS.

Jelen évi közkiállítás eszméjének első megpendítése óta az egész világ a legnagyobb érdeklődéssel és a legfőlésebb zottabb várakozással néz Páris felé, mely rendes időben is annyi rendkívüliséggel vonzza magához az idegeneket, mint egy más városa sem a földkerekségnek. A francia köztársaság minden szellemi és anyagi erejét összeszedte, megfeszítette, hogy a XX. század küszöbét olyan kiállítással tegye örök emléküvé, mely mind rendkívüliségben, mind hasznosságban

utánozhatatlan műve és hirdetője legyen az emberi szellem hatalmának és leleményességének. És Franciaországnak ez a büszke szándéka emberileg a legkövetesebben sikerült. Ma már mind készen állanak a végleges berendezésükhöz is gyors léptekkel közelednek a csodásnál csodásabb épületek, úgy, hogy a megnyitás napján semmi híja sem lesz annak a káprázatos tündérvilágnak, mely fél esztendeig milliókat fog oktatni és gyönyörködtetni mesés látványosságával.

A kiállítás szintere, mint 1889-ben, most is

a Mars-mező lesz, az az egykori katonai gyakorló-tér, mely Páris délnyugati szélén, a Szajna folyó balpartján fekszik; csak hogy most tetemesen megváltoztatták szomszéd területek hozzáfoglalásával a Szajna jobbpartján is messzebb kiterjesztették a Trocadero környékét, mely már 1889-ben is hozzátartozott a kiállítás telkéhez. Az akkorig maradt épületek közül csupán a gépesarnokot tartották meg, mely az Eiffel híres tornyától délre esik s melyben most gazdasági dolgok lesznek láthatók. Az Eiffel tornyán belsőleg annyi változtatás történt, hogy egy rendkívül nagyszabású hang-

Specialista
sérvkötőkben!
Keleti-féle cs. és kir. szab. sérvkötője a legújabb szerkezettel, elismerve a legkövetesebb ezen genrebek. Nem csúszk, nem okoz kellemetlen nyomást a megfelelő a legmagasabb követelményeknek.
Árak: Egyoldala 6 frt. Kétoldala 12 frt.
Képes árjegyzéket díszkréccsel küld a gyár.

BUDAPEST,
KELETI J. VI., Koronaherceg-u. 17.

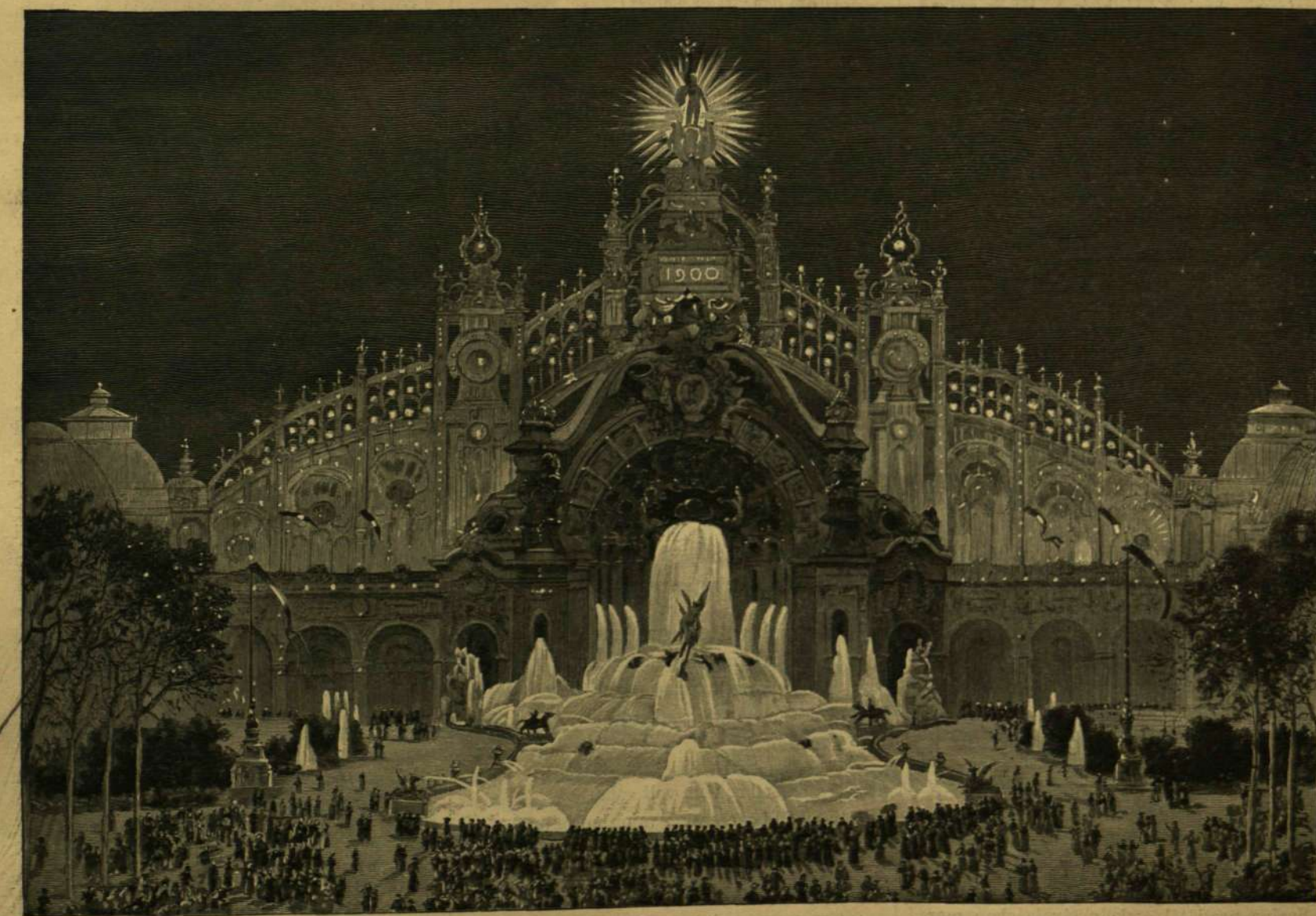
6 arany 18 ezüst érem 30 tiszteleti és elismerési okmány.
Ára 1 üveg 1 forint 40 krajczár.
KWIZDA FÉLE
Restitutionsfluid

35 év óta udvari istállóban, a nagyobb katonai és polgári istállóban használatban, nagyobb fáradság előtt és utáni erőbővítésre, rángatózásnál, az idegek megerősítésénél stb. A lovak az időmúlással kiváló térvé kenyésre képesít. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztria-Magyarország összes gyógyszerárán és drogueriáiban.

Kwizda-féle
Szab. szárszalagvédő gummiból.
A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér színben 4 nagyságban állítanak elő és pedig bal- és jobb lábhoz. Szárhoz mérv a b szerint
20-22 cm. ker.-nek megf. 1. sz. nagys. 22-24 " " " 2. " " 24-27 " " " 3. " " 27-30 " " " 4. " "
A szab. szárszalagvédők ára szürke színben db.-kint 1. sz. 2 frt 75 kr. 2. sz. 2 frt 95 kr. 3. sz. 3 frt 20 kr. 4. sz. 3 frt 65 kr. — Fekete, barna és fehér színben db.-kint 1. sz. 2 frt 95 kr. 2. sz. 3 frt 10 kr. 3. sz. 3 frt 40 kr. 4. sz. 3 frt 85 kr.

Kwizda-féle szab. gumi órkészülékek, melyek a lovak lábait vannak hivatva megvédeni.
Illusztrált katalógusokat ingyen küld.

KWIZDA JÁNOS FERENCZ
sz. és kir. oszt.-magyar és román kir. udvari szállító.
keleti gyógyszerésznél Kornenburg, Bécs mellett.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS. — A VILLAMOSÁG PALOTÁJA ÉS A VÍZ VÁR.